

TIM PAKEM MADDHU

Pangajhârân Bhâsa tor Sastra Madhurâ

JHÂNOR KONÈNG

Anggota Ikapi

Ka'angghuy Morèd
SMP/MTs Kellas IX

3

Pangajhârân Bhâsa tor Sastra Madhurâ 3

Jhânor Konèng

Ka'angghuy Morèd SMP/MTs Kellas VII

Penulis:

Tim Pakem Maddhu

Dr. Abdul Gani, M.Pd.

Isya Sayunani, M.Pd.

Moch. Mi'rod Wiranto, S.Pd.SD., M.Pd.

A. Hamzah Fansuri Basar, S.S., M.Pd.

Editor

Dr. Moh. Hafid Effendy, M.Pd.

Desain Isi

Iman

Desain Sampul

Dede Sudiana

Edisi Pertama

Cetakan Pertama : Maret 2025

ISBN : 978-623-518-458-6

Perpustakaan Nasional - Katalog Dalam Terbitan (KDT)

Hak cipta dilindungi oleh Undang-Undang Nomor 28 Tahun 2014.

Dilarang memperbanyak/menyebarkan dalam bentuk apa pun tanpa izin tertulis dari
Penerbit.

Dhâdhâbuwân Pangangghit

Assalamu'alikum Wr.Wb.

Pamator ngonjhukkaghi rassa Sokkor ɖa' Ghustè Allah Sè Amorbhâ Jhâghât, tim pangangghit buku Pangajhârân Bhâsa Madhurâ "Jhânor Konèng" ka'ɖinto bisa èparampong. Buku ka'ɖinto èsoston akor sareng Kurikulum Merdeka Belajar tor hasèl kapotosan konsinyasi revisi EYD Bhâsa Madhurâ Taon 2004 (èjhâ'ân taon 2011), sè èbhâɖhiyahi sareng Balai Bahasa Jhâbâ Tèmor tangghâl 10 s.d. 12 Juni taon 2011 è Songennep.

Kalabân bâɖâna buku ka'ɖinto sakonè' bânnya' para trètan ghuru bisa aghuna'aghiyâ kalabân saè. Tanto bisaos tarèka ka'ɖinto ghumantong salèrana para ghuru. Ka'angghuy nyokobhi kaparlowan bâɖâna buku pangajhârân Bhâsa Madhurâ sè akor sareng Kurikulum Merdeka Belajar Bhâsa Madhurâ, tim ampon nyoson ka'angghuy kellas 7 kantos 9. Pramelâ ɖâri ka'ɖinto, ku-buku panèka ampon bisa èghuna'aghi para morèd ngabidhi SMP/MTs kellas 7 kantos kellas 9. Tanto bisaos buku ka'ɖinto ta' lopot ɖâri kakorangan. Pramela ɖâri ka'ɖinto, sombhângan pamangghi ka'angghuy sampornana èssèna buku ka'ɖinto sanget èyarebbhâ.

Tim mator sakalangkong ɖâ' sadhâjâ kanca sè ampon soddhi aparèng bhântowan pamangghi nyopprè sampornana èssèèpon. Malar moghâ sadhâjâ sè aparèng bhântowan pamangghi kèngènga ghânjhârân tor bâlessân sè langkong raja ɖari Allah Sè Maha Kobâsa. Amien.

Wassalamu'alaikum Wr. Wb.

Bogor, Maret 2025

Tim sè ngangghit

Capaian Pembelajaran Bahasa Madhura Fase D Kelas VII SMP/MTs

Peserta didik pada akhir fase D diharapkan memiliki kemampuan berbahasa daerah dengan santun dalam menggunakan *basa rinengga/lalongèt* untuk berbicara dan menyajikan gagasan sesuai *unggah-ungguh basa* atau *ondhâgghâ bhâsa*. Peserta didik mampu memahami, mengolah, dan menginterpretasi, dan menganalisis informasi berbagai jenis teks (nonfiksi dan fiksi) audiovisual dan aural dalam bentuk monolog, dialog, gelar wicara, teks deskripsi, narasi, puisi, eksplanasi dan eksposisi (*cerkak/carpan, cerita wayang/topèng dhâlâng, geguritan/puisi, pacelathon/dhâ-kandhâ, tembang macapat/tembhâng macapat*) yang beraksara latin dan/atau aksara Jawa/*carakan Madhurâ*. Peserta didik mampu menulis bahasa daerah berupa gagasan, pikiran, pandangan, arahan atau pesan tertulis untuk berbagai tujuan secara logis, kritis, kreatif menggunakan huruf latin dan Aksara Jawa/*carakan Madhurâ, basa rinengga/lalongèt* untuk menyajikan gagasan sesuai *unggah-ungguh basa/ondhâgghâ bhâsa*, ungkapan rasa simpati, empati, peduli, dan pendapat pro/kontra sesuai unggah-ungguh basa/tata krama dalam memberikan penghargaan secara tertulis dan menulis berdasarkan fakta, pengalaman, imajinasi dalam bentuk *gancaran/ghâncaran* dan *macapat/tembhâng Macapat*.

Tujuan Pembelajaran	Bab	Materi	Kebahasaan	Profil Pelajar Pancasila
7.1 Peserta didik mampu menganalisis teks lagu kreasi dalam bentuk audiovisual dan aural dalam bentuk monolog, dialog dan gelar wicara yang didengar. 7.2 Peserta didik mampu memahami dan mengidentifikasi informasi tentang teks lagu kreasi dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.3 Peserta didik mampu menemukan makna tersurat dan tersirat berupa pesan tentang teks lagu kreasi secara santun berdasarkan <i>ondhâghân bhâsa</i> dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.4 Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks lagu kreasi secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif. 7.5 Peserta didik mampu berdiskusi secara aktif secara aktif, kontributif, efektif, dan santun. 7.6 Peserta didik mampu mempresentasikan hasil diskusi tentang teks lagu kreasi secara aktual dan kritis. 7.7 Peserta didik mampu menulis berdasarkan fakta, pengalaman, imajinasi secara indah dan menarik dalam bentuk teks lagu kreasi menggunakan kosa kata secara kreatif.	1	Teks Lagu Kreasi	Ējhâ'ân Vokal Konsonan	- Beriman, bertakwa kepada Tuhan yang Maha Esa, dan berakhlak mulia - Mandiri - Kreatif - Bernalar kritis - Gotong royong

7.1 Peserta didik mampu memaknai pesan yang tepat dari puisi dalam bentuk audiovisual dan aural dalam bentuk monolog, dialog dan gelar wicara yang didengar. 7.2 Peserta didik mampu memahami dan mengidentifikasi informasi tentang puisi untuk menemukan makna yang tersurat dan tersirat dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.3 Peserta didik mampu menemukan makna tersurat dan tersirat berupa pesan tentang puisi secara santun berdasarkan ondhâghân bhâsa dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.4 Peserta didik mampu menelaah kosa kata yang baru/ sulit (bhâsa lalongèt) dan menyimpulkan isi puisi dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.5 Peserta didik mampu menyimpulkan isi dari teks puisi yang dibaca dan dipirsa. 7.6 Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks puisi secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif. 7.7 Peserta didik mampu menggunakan dan memaknai kosa kata baru dari teks puisi, secara lisan dan menyampaikan menggunakan lalonget sesuai ondhaghan bhasa. 7.8 Peserta didik mampu menulis dan mengembangkan kosakata baru dengan menggunakan basa rinengga/ lalongèt untuk menyajikan gagasan dalam teks puisi sesuai unggah-ungguh basa/ondhâgghâ bhâsa. 7.9 Peserta didik mampu menulis berdasarkan fakta, pengalaman, imajinasi secara indah dan menarik dalam bentuk puisi menggunakan kosa kata secara kreatif.	2	Puisi	Ter-ater	• Beriman, bertakwa kepada Tuhan yang Maha Esa, dan berakhlak mulia • Mandiri • Kreatif • Bernalar kritis • Gotong royong
7.1 Peserta didik mampu menganalisis teks topèng dhâlâng dalam bentuk audiovisual dan aural dalam bentuk monolog, dialog dan gelar wicara yang didengar. 7.2 Peserta didik mampu memahami dan mengidentifikasi informasi tentang teks topèng dhâlâng dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.3 Peserta didik mampu menemukan makna tersurat dan tersirat berupa pesan tentang teks topèng dhâlâng secara santun berdasarkan ondhâghân bhâsa dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.4 Peserta didik mampu menelaah kosa kata yang baru/ sulit (bhâsa lalongèt) dan menyimpulkan isi teks topèng dhâlâng dari teks visual yang dibaca dan dipirsa.	3	Tembhâng Macapat	Panoteng	• Beriman, bertakwa kepada Tuhan yang Maha Esa, dan berakhlak mulia • Mandiri • Kreatif • Bernalar kritis • Gotong royong

7.5 Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks topèng dhâlâng secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif.				
7.6 Peserta didik mampu menulis berdasarkan fakta, pengalaman, imajinasi secara indah dan menarik dalam bentuk teks topèng dhâlâng menggunakan kosa kata secara kreatif.				
7.1 Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi dan menganalisis isi teks tembang macapat dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar. 7.2 Peserta didik mampu memahami dan mengidentifikasi informasi tentang tembhâng macapat untuk menemukan makna yang tersurat dan tersirat dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.3 Peserta didik mampu menelaah kosa kata yang baru/ sulit (bhâsa lalongèt) isi tembhâng macapat dari teks visual yang dibaca dan dipirsa. 7.4 Peserta didik mampu menyimpulkan isi dari teks tembhâng yang dibaca dan dipirsa. 7.5 Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks tembhâng macapat secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif. 7.6 Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru pada tembhâng macapat secara lisan dan menyampaikan menggunakan lalongèt sesuai ondhaghan bhasa. 7.7 Peserta didik mampu mempresentasikan hasil diskusi tentang teks tembhâng macapat secara aktual dan kritis. 7.8 Peserta didik mampu menulis pesan yang terkandung dalam teks tembhâng macapat dengan menggunakan èjhâ'ân bhâsa Madhurâ untuk berbagai tujuan secara logis, kritis, dan kreatif 7.9 Peserta didik mampu menulis teks tembhâng macapat sederhana berdasarkan pengalaman pribadi dengan menggunakan kosa kata yang kreatif (lalongèt seperti okara kakanthen, oca' kèyasan dan oca' camporan) dan menggunakan ondhâgghâ bhâsa dalam teks multimoda.	4	Teks Topèng Dhâlâng	Okara Kakanthen	• Beriman, bertakwa kepada Tuhan yang Maha Esa, dan berakhlak • Mulia • Mandiri • Kreatif • Bernalar kritis • Gotong royong

7.1	Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi teks Carakan Madhurâ dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar	5	Carakan Madhurâ	Bhangsalan	- Beriman, bertakwa kepada Tuhan yang Maha Esa, dan berakhlak mulia - Mandiri - Kreatif - Bernalar kritis - Gotong royong
7.2	Peserta didik mampu menganalisis teks Carakan Madhurâ dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar.				
7.3	Peserta didik mampu menyimpulkan isi dari teks Carakan Madhurâ yang dibaca dan dipirsa.				
7.4	Peserta didik mampu mempresentasikan hasil diskusi tentang teks Carakan Madhurâ secara aktual dan kritis.				
7.5	Peserta didik mampu menulis pesan yang terkandung dalam Carakan Madhurâ dengan menggunakan èjhâ'ân bhâsa Madhurâ untuk berbagai tujuan secara logis, kritis, dan kreatif menggunakan huruf latin.				
7.6	Peserta didik mampu menulis kata atau kalimat Carakan Madhura (aksara ghâjâng, pasangan dan pangangghuy)				
7.1	Peserta didik mampu mengidentifikasi, menganalisis informasi teks carèta ra'yat dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar	6	Carèta Ra'yat	Macemma Oca'	- Beriman, bertakwa kepada Tuhan yang Maha Esa, dan berakhlak mulia - Mandiri - Kreatif - Bernalar kritis - Gotong royong
7.2	Peserta didik mampu memaknai pesan yang tepat dari teks carèta ra'yat dalam bentuk audiovisual dan aural yang didengar.				
7.3	Peserta didik mampu memahami dan mengidentifikasi informasi tentang carèta ra'yat untuk menemukan makna yang tersurat dan tersirat dari teks visual yang dibaca dan dipirsa.				
7.4	Peserta didik mampu menganalisis dan menelaah kosa kata yang baru/sulit (bhâsa lalongèt) dan menyimpulkan isi carèta ra'yat dari teks visual yang dibaca dan dipirsa.				
7.5	Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks carèta ra'yat secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif.				
7.6	Peserta didik mampu menulis teks carèta ra'yat sederhana berdasarkan pengalaman pribadi dengan menggunakan kosa kata yang kreatif (lalongèt seperti okara kakanthen, oca' kèyasan dan oca' camporan) dan menggunakan ondhâgghâ bhâsa dalam teks multimoda.				

Èssèna Buku

Đhâđhâbuwân Pangangghit iii

Capaian Pembelajaran dan Alur Tujuan Pembelajaran iv

Èssèna Buku viii

Pangajhârân 1	Sabhârundhut	1
	Refleksi	20
	Asesmen Sumatif 1	21
Pangajhârân 2	Pèghunana Perpustakaan	23
	Refleksi	39
	Asesmen Sumatif 2	40
Pangajhârân 3	Bhâr-Kabhâr	43
	Refleksi	57
	Asesmen Sumatif 3	58
Asesmen Semester 1		62
Pangajhârân 4	Rokat Tasè'	71
	Refleksi	83
	Asesmen Sumatif 4	84
Pangajhârân 5	Ngen-Angen	87
	Refleksi	97
	Asesmen Sumatif 5	98
Asesmen Semester 2		101

Daftar Pustaka

Sabhârundhut

Sè èsebbhut rèng seppo sabhârundhut èngghi panèka tarètanna eppa' sareng èbhuna sampèyan jhughân rèng seppona eppa' sareng èbhuna sampèyan pas sampèyan satarètanan. Rèng seppo lakè'na eppa' sareng èbhu panèka lumbrâna èsambhât embâ lakè' sareng emba binè'. Sampèyan satarètanan mènangka bâjâna èmbana sampèyan.

Ca'-oca' Parlo:

1. Sabhârundhut
2. Ludruk
3. Drama

Pertanyaan Pemantik

1. Ponapa sampèyan onèng ngoladhi ludruk?
2. È ka' òlimma sampèyan ngoladhi ludruk?
3. Amaèn carètana ponapa?
4. Saponapa orèng panjhâk lalakè'na?
5. Saponapa orèng panjhâk bâbinè'na?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi isi informasi pada teks ludruk berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu mengidentifikasi pesan yang terkandung dalam teks ludruk berbentuk audiovisual.
3. Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru pada teks ludruk berbentuk audiovisual.
4. Peserta didik mampu menghubungkan atau mengaitkan informasi yang ada di dalam teks ludruk berbentuk audiovisual dengan kehidupan sehari-hari.
5. Peserta didik mampu mengidentifikasi pemilihan diksi (*lalongèt*), kosa kata, *èjhâ'ân* serta sistematika teks ludruk yang dibaca dan dipirsa.
6. Peserta didik mampu menyimpulkan pesan dalam teks ludruk yang dibaca dan dipirsa dengan menggunakan *ondhâgghân bhâsa*.
7. Peserta didik mampu menirukan teks ludruk yang disajikan sesuai dengan tata krama.
8. Peserta didik mampu menulis teks sederhana dengan menggunakan *bhâsa lalongèt* dan berdasarkan pengalaman pribadi dan atau kehidupan sehari-hari disesuaikan *ondhâgghân bhâsa*.
9. Peserta didik mampu menyunting teks ludruk dengan memperhatikan pedoman ejaan bahasa madhura dan kaidah kebahasaan (*èjhâ'ân tor ondhâgghâ bhâsa*)
10. Peserta didik mampu menyunting teks ludruk sederhana yang disusun berdasarkan *èjhâ'ân bhâsa madhurâ* dan *onâhâgghâ bhâsa*.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Oca' "teater" panèka asalla dâri bhâsa Yunani theatron artèna kennengngan otabâ compo' sè èkennengngè bâdâna tatèngghun. Dhinèng drama asal dâri oca' "draomai". Oca' ghâpanèka ghâdhuwân artè têngkana manossa.

Artè panèka lajhu èyakorraghi sareng kabâdâ'ân è pangghung. Dhâddhi drama èngghi panèka mènangka angghidhân sastra sè èserrât tor nyarètâ'aghi bhâb kadhâddhiyân rèsâ'arèna pas èyobâ èpadhâddhi tatèngghun sè èmaènnaghi è attas pangghung.

Carètâ sè èserrât ghella' èdjhâbuwâghi sareng sè amaèn otabâ panglako, èngghi panèka orèng sè prappâ'na adhâbu è attas pangghung sareng ghuli enneng sè loco akor sareng naskah carètâ sè èkalako, mala ètoro'è musik, bâdâ jhughâ sè ètoro'è tari, kèjhung/nyanyèyan. Mèla bânnya' orèng padâ lèbur ngoladhi tatèngghun ghâpanèka. Bâdâ jhughâ sè aparèng artè Oca' "drama" èngghi panèka, sadhâjâ tatèngghun aropa carètâ sè bâdâ è attas pangghung ka'angghuy èyoladhi orèng bânnya'.

Kabâdâ'ân "teater" otabâ "drama" neng è Indonesia ampon bâdâ kabid jhâman Hindu sè èghuna'aghi bâkto "upacara ka'aghâma'an". Sa'amponna panèka masyarakat mabâdâ tatèngghun sè bânnyèyan, bânne "upacara ka'aghâma'an". Kabâdâ'ân panèka èyakorraghi sareng kasokanna tor adhât otabâ bhuḍhâjâna masyarakat bâng-sèbâng.

Mèla kabâdâ'ân drama panèka kong-langkong neng è jhâbâ acem-macem bânana. Bâdâ sè aropa bâjâng kolè', bâjâng orèng, luddruk, lènonng, kethoprak, tunil, topèng ḍhâlâng, sareng salaènna. Sè sapanèka èsambhât drama tradisional. Tatèngngerra drama tradisional panèka, bhân-sabbhân mabâdâ tatèngghun ta' aghuna'aghi naskah cator utabâ catorra ta' èserrât. Bingkèngan tatèngghun panèka bâdâ sè aghuna'aghi naskah cator (sadhâjâ catorra sè amaèn drama ampon katolès) sè sapanèka èsambhât "drama modern".

Neng è masyarakat Madhurâ, drama tradisional sè bânnya' èkasokanè è antarana tunil, kathoppa' sareng Luddruk otabâ luddruk sanḍur. Drama tradisional sè bâḍâ è Indonesia èngghi panèka :

1. Bâjâng (asalla ḍâri Polo Jhâbâ)

Bâjâng panèka ampon bâḍâ kabid jhâman "Prasejarah" korang langkong 1500 sabellun Masèhi. È bâkto ghâpanèka masyarakat parcajâ ḍâ' animisme. Oca' bâjâng panèka asalla ḍâri bhâsa Jhâbâ "ayang-ayang" sè aghanḍhu' artè pada sareng jâng-bâjângan. Mèlana èsambhât jâng-bâjângan panèka maghut ka bâktona èkamaèn. Nalèka èkamaèn è bingkèngnga lajârâ èparèngè obhur/dhâmar sopaja kalowar jâng-bâjângan. Sè ngoladhi ghâpanèka kèngèng ngoladhi jâng-bâjângan è adâ'na lajâr akompol è aḍâ'na lajâr.

Ka'angghuy dhâddhi jâng-bâjângan, sabellunna èbhâḍhiyaghi rèng-orèngan sè èbhâḍhi ḍâri kolè'na kèbân (lumbrâna kolè'na sapè otabâ kerbhuy). Sa'amponna panèka rèng-orèngan sè èbhâḍhi ḍâri kolè'na kèbân pas èsabâ' èpasemma' sareng lajâr. Lajhu è bingkèngnga rèng-orèngan sè èbhâḍhi ḍâri kolè'na kèbân panèka èparèngè obhur/dhâmar sopajâ nèra'è rèng-orèngan ghâpanèka. Mèla ḍâri ghâpanèka orèng sè ngoladhi namong ngoladhi jâng-bajângan lèbât lajâr sè èkamaèn sareng orèng sè dhâddhi ḍhâlâng è aḍâ'na lajâr. Orèng sè dhâddhi ḍhâlâng panèka sowarana abâ-obâ èyakorraghi sareng sowarana jâng-bâjânganna rèng-orèngan sè èbhâḍhi ḍâri kolè'na kèbân. Bâjâng panèka bâḍâ tello' macem èngghi panèka:

- a. Bâjâng kolè' (bâjâng sè èbhâḍhi ḍâri kolè').
- b. Bâjâng wong = Bâjâng orèng (sè dhâddhi bâjâng èngghi panèka orèng).
- c. Bâjâng golè' = bâjâng kaju (sè èbhâḍhi ḍâri kaju. Asalla ḍâri Jhâbâ Bârâ').

2. Lènong (asalla ḍâri Betawi)

Lènong panèka kabilâng sala sèttongnga tèater otabâ sandiwara kona sè èka'aghungè sareng ra'yat Betawi. Sandiwara panèka èkamaèn panjhâgghâ aghuna'aghi oca' Betawi, otabâ bhâsa Indonesia dialek Jakarta. È bâkto èkamaèn, tèater panèka

jhughân èsarengngè musik khas Betawi sè anyama gambang kromong, dhinèng pakakas musigghâ è antarana: ghâmbhâng, kromong, egghung, gendhâng, kempor, solèng, bân keccrèkan, jhughân pakakas musik Tionghoa akantha tehyan, kongahyang, tor sukong. Carètana Lènong biyâsana aghanḍhu' nasèhat otabâ bâburughân beccè' mongghu ḍâ' sè ngoladhi, èngghi panèka atatolong ḍâ' orèng ḍumè', ngabâjhi'i sèpat dhârâka tor tama'.

Lènong panèka bâḍâ tello':

- a. Lènong Dennes (lènong sè acarèta rato-rato sareng pangèran neng sèttong karajhâ'ân). Lènong panèka samangkèn ampon taḍâ' sè alampa'aghi.
- b. Lènong Prèman. (lènong sè acarèta kabâḍâ'ânna ra'yat ḍumè').
- c. Lènong Longser (asal ḍâri Sunda sè acarèta kabâḍâ'ân ra'yat ḍumè').

Sennè Longser panèka kantos samangkèn pagghun bâḍâ lantaran tatèngghun panèka bisa èlampa'aghi ngakorrâghi sareng kabâḍâ'ânna, saè kennengngan, sareng salaènna. Sanaos ta' aghuna'aghi pangghung paḍâ kèngèng. Dhinèng sè ngoladhi jhujhuk bâḍâ di aḍâ'ânna. Ka'angghuy mèyara tor mertè kasennèyan panèka, carèta sareng salaènna jhughân èyakorrâghi sareng kabâḍâ'ân jhâman.

3. Katoppa' (asal ḍâri Jhâbâ Tengnga)

Katoppa' panèka mènangka tèater ra'yat sè palèng èkasokanè ra'yat Jhâbâ Tengnga, kong-langkong è bhâbâ Yogyakarta. È jhâbâ Tèmor katoppa" panèka jhughâ bâḍâ. Sennè katoppa' panèka bânnya' aghuna'aghi carèta ḍâri "sejarah", carèta "panji", carètana para rato, dhungngèng sareng salaènna sarta ètoro'è con-locon (lawak).

Katoppa' mènangka tatèngghun sè akor sareng bâbâtek tor adhât Jhâbâ, saè struktur lakon, cator, kostum, dhândhânan, sareng musik tradisional. "Katoprak" panèka cè' ghumatèna bâkto aghuna'aghi bhâsa, kodhu saè tor lerres sorot sandherrâ bhâsa. Akor sareng bâḍâna Bhâsa Jhâbâ sè èghuna'aghi èngghi panèka:

- Bhâsa Ngoko (bâsa enjâ' iyyâ)

- Bhâsa Kromo (bhâsa engghi enten)
- Bhâsa Kromo Inggil (bhâsa èngghi bhunten)

4. Luddruk (asalla dâri Jhâbâ Tèmor)

Luddruk panèka asalla dâri Jombang Jhâbâ Tèmor kalabân abhâkta carèta (lakon) kaoḍi'ânna sè bâḍâ è sakobhengnga masyarakat kalabân aghuna'aghii bhâsa "dialek" Jhâbâ Tèmor. Sa'amponna panèka nyebbhar dâ' kennengngan laèn akadhi dâ' Karèsidènan Madiun, Kediri, kantos dâ' Jhâbâ Tengnga. Sadhâjâ sè amaèn èngghi orèng lakè'.

Bâkto jhâman panjhâjhâ Jepang sala sèttong "tokoh Luddruk" sè asmana Ca' Durasim ètangkep Jeppang amarghâ ngèjhung sè ètojjuwâghi dâ' Jeppang. Monyèna kèjhungnga sapanèka: "Pagupon omahè doro mèlok Nipon tambah soro" (sè artèna "pajhuḍhun romana dhârâ, noro' jeppang odi'na sangsara") dâri kèjhung ghâpanèka Ca' Durasim ètangkep tor èpamaso' ka patanḍhân sè akhèrra salèrana sèdhâ neng è taon 1944. Biyasana sabellunna carèta Luddruk èkabidhi, èyawwâlè sareng tatèngghun: Tari ngremo (tari kepahlawanan), samarèna tari èterrossaghi sareng "dagellan (lawakan)", kèng-bingkèng carètana.

Neng è Madhurâ ta' jhâu bhidhâ sareng luddruk sè bâḍâ è Jhâbâ, namong tari ngremo taḍâ', èghântè'è sareng tatèngghun Tari Klonowan (samangkèn èpadhâddhi tari topèng gettak) otabâ tari ronḍing. Bâḍâ jhughâ sè aparèng tatèngghun penca' silat saè penca' silat kembhângan (penca' silat bi'-dhibi'ân) otabâ penca' silat ḍapu'an (penca' silat ḍuwâ' orèng otabâ langkong sè patang campo). Bhâsa sè èghuna "aghi jhughâ bhâsa Madhurâ sè saè tor lerres akor sareng onḍhâggha bhâsa Madhurâ.

5. Arja (asalla dâri Bhâli)

Arja mènangka "tèater" sè abhâkta carèta kabâḍâ'ân sè bâḍâ è sakobhengnga ra'yat Arja bânnya' aghuna'aghi tari sareng nyanyèyan.

6. Kemidi Ruddat (asalla dâri Nusa Tenggara Tèmor).

Tatèngghun panèka aropa drama sè èpacampo sareng tariyân tor nyanyèyan.

7. Kondobuleng (asalla dâri Makassar).
8. Dulmuluk (asalla dâri Palembang).
9. Randai (asalla dâri Minangkabau).
10. Makyong (asalla dâri Riau).
11. Mamanda (asalla dâri Banjarmasin) sareng laènna.

Saèstona drama tradisional sè bâdâ è Indonesia ghi' bânnya' sè ta' kasebbhut, lantaran bâdâ aobâna jhâman jhugha bânnya' sè ampon mosnah.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Oca' "teater" panèka asalla dâri bhâsa Yunani theatrom, artèna
2. Dhinèng drama asal dâri oca' "draomai". Oca' ghâpanèka ghâdhuwân artè
3. Bâdâ jhughâ sè aparèng artè Oca' "drama" èngghi panèka
4. Kabâdâ'ân "teater" otabâ "drama" neng è Indonesia ampon bâdâ kabid
5. Tatengngerra drama tradisional panèka, bhân-sabbhân mabâdâ tatèngghun ta' aghuna'aghi

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

a. compo'	d. bâburughân
b. jhâman	e. artè
c. ghâlimpo'na	

B. Ngereng Maos

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Jhâjhârbâ'ân neng è attas ampon bâdâ bhâb drama tradisional, èjhârbâ'âghi tatengngerra drama tradisional èngghi panèka ta' aghuna'aghi teks cator. Dhinèng drama modern aghuna'aghi teks cator. Sadhâjâ catorra orèng sè amaèn drama ampon èsaḍiyâ'âghi. Mèla luddruk tamaso' ḍâ' drama tradisional lantaran ta' aghuna'aghi tèks cator. Manabi bâdâ luddruk aghuna'aghi teks cator ("teks dialog") ghâpanèka nodhuwâghi jhâ' ampon ngakorrâghi ḍâ' kabâḍâ'ân jhâman. Bhâsa sè èghuna'aghi èngghi bhâsa rè-sa'arè. Manabi Luddruk jhâbâ aghuna'aghi bhâsa Jhâbâ, manabi Luddruk Madhurâ aghuna'aghi bhâsa Madhurâ. Sè sapanèka nodhuwâghi bâng-sèbângnga ghumatè ḍâ' bhâsana bâng-sèbâng karana aguna'aghi onḍhâgghâ bhâsa sè lerres tor saè.

Èyatorè maos tor pèrengngaghi jhâjhârbâ'ânna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Cem-macemma ḍrama èyoladhi ḍâri carètana èngghi, panèka:

- Tragèdi : drama sè carètana mellassaghi
- Komèdi : drama sè loco
- Tragèkomèdi : drama sè mellassaghi tapè bâdâ locona
- Opera : drama sè catorra ènyanyèyaghi tor ètoro'è musik
- Melodrama : drama sè catorra èkoca'aghi kalabân ètoro'è musik
- Farce : drama sè akantha con-locon (lawak) tapè ta' sadhâjâna ayèssè con-locon

- Tablo : drama sè ngotama'aghi ghulina bhâdhân, dhinèng sè amaèn ta' mabi acator, malolo aghuna'aghi ghuli ennengnga bhâdhân
- Sendratari : campona drama sareng seni tari

Manabi aḍhâsar pakakas è èghuna'aghi, jenis drama èngghi, panèka:

- Drama panggung : drama sè èkamaèn aktor è panggung
- Drama radio : drama radio namong bisa èpèrèngngaghi lèbât radio
- Drama televisi : para' paḍâ'â sareng drama panggung, namong bisa ètèngalè ghâmbârrâ, sabâb orèng sè amaèn ampon èrekam ngangghuy film pas èsèyarraghi neng è televisi.
- Drama film : para' paḍâ'â sareng drama panggung, namong orèng sè amaèn ta' bisa ètèngalè, sabâb orèng sè amaèn ampon èrekam ghâmbârrâ ngangghuy film pas èsèyarraghi neng è lajâr.
- Drama wayang : drama sè ètoro'è tatèngghun bâjâng
- Drama bonèka : sadhâjâ sè amaèn drama aghuna'aghi bonèka

Cem-macemma ḍhâ-kandhâ (dialog) sè bâdâ è dalem drama èngghi, panèka:

Sadhâjâna ḍhâ-kandhâ èsambhât dialog. Manabi dialog bhuru bâḍâ neng è bâgiyân awwâl, sè ghunana ka'angghuy aparèng jhâjhârbâ'ân katerrangan bhâb pa-ponapa sè bhâkal ècarètâ'aghiyâ, ḍhâ-kandhâ/pangandhikan panèka ènyamaè prolog. Manabi pangandhikan ghâpanèka bâdâ neng è bâgiyân panotop otabâ è bâgiyân bingkèng, sè ghunana mènangka ator panotop, otabâ aparèng pokeddhâ drama, pangandhikan ghellâ' èsambhât èpilog.

1. Prolog, mènangka sètting kadhâddhiyân sè amamolanè sètting tatèngghun drama. Sakaḍhâng ayèssè pamaosan sadhâjâ sè amaèn drama ghâpanèka.
2. Dialog, catorra orèng sè prappa'na amaèn drama. Mèlana bhâsa sè èghuna'aghi bhâsa sè ghâmpang èkaghâli orèng sè ngoladhi, ampon èpèlèyaghi ca'-oca' bhâghus tor lerres, kong-langkong èbâkto aghuna'aghi onḍhâgghâ bhâsa.

3. Èpilog, mènangka ayèssè pongkasanna drama, biyâsana ayèssè pamaosan pokeddhâ carèta kantos orèng sè ngoladhi ngaghâli dâ' jhâlânna carèta sè èmaksot.

Bâdâ jhughâ sè nyoson bâgiyânna drama akadhi è bâbâ, panèka:

1. Bhul-ombhul, panèka mènangka ghâmbhârân dâri sèttong carèta drama sè bhâdhi èkamaèn. Biyasana bhul-ombhul panèka sangajâ èbhâdhi kadhiponapa sopajâ orèng kapèncot terro onènga ponapa maksoddhâ, terro onènga kadhi ponapa èssèna, ghâmpang èkaèmodhi.
2. Jejjher carèta, mènangka asambhungnga ongrodhânna kadhâddhiyân sèttong ka sèttongnga è dâlem carèta. Cem-macemma jhejjher carèta èngghi, panèka:

- a. jhejjher carèta majhu

Naskah sè nyarètâ'aghi dâri kadhâddhiyan palèng awwâl kantos kadhâddhiyân sè pongkasân.

- b. jhejjher carèta nyorot

Ongrodhânna carèta sè nyarètâ'aghi kadhâddhiyânna carèta sè èkabidhi dâri panotobbhâ carèta sè biyasana ayèssè nasèbbhâ tokoh kèng-bingkèngnga, pas abhâlik nyarètâ'aghi kadhâddhiyân sè mamolan otabâ sè kadhâddhiyân sè palèng ngadâ'.

- c. jhejjher carèta camporan

Carèta sè acampor antarana sè ajhâlân maju sareng sè ajhâlân nyorot otabâ carèta sè ajhâlân nyorot nyandher dâri kadhâddhiyan sè èyaḍâ' èpa kabingkèng, sè bingkèng èpaka'aḍâ' tor sabhâligghâ.

3. Bâbâtek

Bâbâtegghâ tokoh dâlem drama bisa katèngal è bâkto acator, ghuli ennengnga, sareng salaènna. Carana pangangghit ajhârbâ'âghi bâbâtegghâ tokoh dâlem drama panèka acem-macem akadhi è bâbâ panèka.

- a. Jhujhuk èparèngè onèng bâbâtegghâ tokoh dâlem drama. Panèka èparèngè onèng lèbât prolog.

- b. Bâbâtegghâ tokoh èkakanḍhâ sareng tokoh laèn.
- c. Bâbâtegghâ tokoh ètodhuwâghi lèbât sakobhengnga.
- d. Bâbâtegghâ tokoh ètodhuwâghi lèbât ghuli ennengnga tokoh.
- e. Bâbâtegghâ tokoh ètodhuwâghi lèbât pèkkèranna tokoh.

4. Dialog

Catorra orèng sè prappa'na amaèn drama. Mèlana bhâsa sè èghuna'aghi bhâsa sè ghâmpang èkaghâli orèng sè ngoladhi, ampon èpèlèyaghi ca'-oca' bhâghus tor lerres, kong-langkong è bâkto aghuna'aghi onḍhâgghâ bhâsa.

5. Anotasi/kramagung

Menangka jhâjhârbâ'ân bhân-sabbhân "adegan" setting panèka èsebbhut jhughân asal kadhâddhiyâna sèttong carèta, saè sè aropa kennengngan, bâkto, sareng kabâḍâ'anna.

6. Tèma

Mènangka poket sè langkong otama ḍâlem sèttong drama.

7. Amanat

Mènangka pessen sè èghânḍhu' ḍâlem carèta sè bhâḍi èpaḍâpa' ḍâ' sadhâja orèng sè ngoladhi.

8. Bhâbhâghân

Bhân-sabbhân carèta bâḍâ bhâbhâghâna. Bhân-sabbhân bhâbhâghân ayèssè bhâghiyân carèta sè manabi bhâghiyân carèta èpapolong bhâkal dhâddhi carèta sè buto. Bhâghiyân carèta panèka èsambhât "adègan."

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Opera èngghi panèka _____
2. Drama Pangghung èngghi panèka _____
3. Jhejjhercarètamajhuèngghipanèka _____
4. Bhâbhâghân èngghi panèka _____
5. Jhejjhercarètamajhuèngghipanèka _____

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Èkaghâli
2. Acampor
3. Aropa
4. Majhu
5. Èpapolong

Lalamp'a'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi.'

Luddruk Modèrn

Tatèngngerra teks drama/ludruk modèrn:

- a. Sadhâjâ carèta sè ètolès aropa ḍhâ-kanḍhâ, saè catorra tokoh, sareng narator sadhâjâna cator ghâpanèka ampon èsaḍiyâ'âghi.
- b. Sadhâjâ teks cator (teks dialog) ta' aghuna'aghi tanḍhâ ("...") alantaran teks cator drama ghâpanèka namong nèrowè oca' bânne okara sè jhujhuk èḍhâbuwâghi orèngnga.

- c. Naskah drama èparèngè pètodhu mongghu dâ' sè dhâddhi tokoh dâlem carèta ghâpanèka. Pètodhu èsabâ' dâlem tandhâ korong (...) otabâ ètolès kalabân cara bhângonna tolèsan ta' èpapaðâ.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Èyatorè maos tor pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Cator dâlem Luḍḍruk

Manabi maghârsarè Jhâbâ Tengnga bâḍâ Kethoprak mènangka tatèngghun sè èkalèburi ka'angghuy malèpor atè. Maghârsarè Jhâbâ Tèmor jhughân bâḍâ luḍḍruk mènangka tatèngghun ka'angghuy malèpor atè tor sè palèng èkalèburi.

Sanaos ḍâ-paḍâ ka'angghuy malèpor atè, tatèngghun panèka bâḍâ parbhidhâ'âna bâng-sèbâng.

Onènga sampèyan ponapa sè dhâddhi parbhidhâ'âna antarana luḍḍruk sareng kathopra'?

Carèta mènangka sala sèttong sè dhâddhi parbhidhâ'âna èngghi panèka carèta sè èkamaèn.

Manabi luḍḍruk carèta sè èkamaèn akor sareng kabâḍâ'ân/kaoḍi'ân rè-sa'arè, kantos dhâddhi pangaonèngan/pangajhârân ḍâ' maghârsarè. Dhinèng katopra' abhâkta carèta jhâman kona saè sè aropa "sejarah", dhungngèng sareng samacemma.

Dhinèng luḍḍruk abhâkta carèta kaoḍi'ân rè-sa'arèna manossa, mèla tatèngghun luḍḍruk panèka bânnya' sè ngalèburi, salaèn ḍâri panèka luḍḍruk aghuna'aghi bhâsa sè ghâmpang èkangartè sè ngoladhi. Mala sakaḍhâng orèng sè amaèn neng è luḍḍruk aghuna'aghi bhâsa ngakorrâgghi sareng ghuli enneng tor bhâsa- bhâsa sè loco.

Lalampa'an luḍḍruk èpantha tello bhâbhâghân èngghi panèka èkabidhi sareng bhâbhâghân 1 "tari ngremo", sa'amponna panèka aghântè sareng bhâbhâghân 2 con-locon (lawak), kèng-bingkèng bhâbhâghân 3 carèta sè bhâḍhi èkamaèn.

Mongghu neng è Madhurâ luḍḍruk jhughân bâḍâ, biyasana luḍḍruk sè bâḍâ è Madhurâ èngghi panèka tradisional. Sè sapanèka kabâḍâ'ân luḍḍruk panèka ngakorrighi sareng kabâḍâ'ân sè bâḍâ è Madhurâ, saè carètana sareng bâkto aghuna' aghi bhâsa Madhurâna. "tari ngremo" ta' mabi èpabâḍâ, otabâ biyasana èghântè"è sareng tari Ronḍing otabâ Penca' Silat. Bâḍâ jhughâ sè èghântè"è sareng tari Topèng ghettak.

Conto teks neng luḍḍruk tradisional:

BABAK 1

Neng è sèttong kennengngan Niman tapangghi sareng Nahrawi. Sè kaḍuwâ aḍon-jânḍon bhâb tamennan tor ghilina aèng è sabâna bâng-sèbâng.

BABAK 2

Sa'amponna Niman sareng Nahrawi mangghi cara ponapa sè è kapèkkèr Niman bhâb ghilina aèng neng è sabâna, Niman terros nojjhu ka dhâlemma Pa' Kalèbun sè è awâllè Niman marèksa sabâ- sabâ sè bâḍâ èyolo.

Conto teks cator neng drama otabâ luḍḍruk modern:

BABAK I

Nahrawi : bilâ bâ'na sè nganyèya, Man?

Niman : ta' tao yâ, sabâb tamennan paḍina sèngko' ta' jhurbhu, alantaran korang aèng.

Nahrawi : bâ, tang anḍi' enjâ' cokop rèya, Man. Bâ'na kan paḍâ maghili ḍâri songay.

Niman : lâ, rèya sèngko' ta' ngartè. Bâkto sènggko' maghiliyâ aèng songay jârèya malolo aèngnga asat. Maskèya bâḍâ sakaḍhâng aèngnga kènè'. Bhâ' bârâmma mènorot pamangghina bâ'na, apa kèrana bâḍâ sè kanèyajâ ka sèngko', yâ Wi?

Nahrawi : apa bâ'na ta' marèksa ka olo, Man. Amè' pola bâḍâ sè paḍâ majhâlân aèng jârèya.

Niman : aèng songay arèya akor bân bâḍâna rembhâk è dhâlemma Pa' kalèbun bhâkal èyator sopajâ paḍâ'â mèlo antarana sabâ sè bâḍâ è olo bân sabâ sè bâḍâ è onjhur.

Nahrawi : yâ, mon bâriyyâ bâ'na abâlâ ka Pa' Kalèbun sopajâ dhuli èpangghi. Kalamon pajhât bâḍâ orèng sè è olo nyalèndhâ ḍâri hasèl rembhâk jârèya.

Niman : iyâ sakalangkong, Wi. Moghâ pamangghina bâ'na jârèya ngaollè hasèl. Mala sèngko' nalèktèghânna dhibi' ka olo bhâ' sapa kèrana sè nyalèndhâ jârèya.

(sa'amponna kèngèng ḍuwarè, kabâḍâ'ân Niman ampon lastarè nalèktèghi aèng songay kalabân alomampa noro' tabun pèngghir songay kantos ka olo).

BABAK II

Niman : Assalamu'alaikum.

Nahrawi : Wa alaikum salam, bâ'na, Man. Mara lèngghi.

Niman : Bhenḍer bâ'na, Wi. Neng è olo rèya ropana bâḍâ sè maghili aèng ka sabâna dhibi' è bâkto kodhuna aèng jârèya èpaghili ka onjhur. Ropana sè nyalèndhâ è olo rèya Sanèjo. Mala aghuna'aghi konnor (mesin panyeddot aèng). Satèya sèngko' èntara ka bengkona Sanèjo pas terrossa ka dhâlemma Pa' Kalèbun.

Nahrawi : Iyâ sèngko' saroju' ḍâ' pamangghina bâ'na jârèya, tapè kaènga'è ajjhâ' kantos ḍâs-gâruḍus pas lajhu ca'-ngoca'è Sanèjo. Tanya'aghi ghâllu, apa bhenḍher Sanèjo maghili aèng songay ka sabâna dhibi' èbâkto kodhuna aèng songay jârèya èpaghili ka onjhur. Apa bâ'na la anḍi' bhuktè, Man?

Niman : Iyâ sèngko' anḍi' saksè, Durahman bân Bhi'i paḍâ nyaksènè è bâkto Sanèjo maghili aèng jârèya.

Nahrawi : Iyâ kalamon kantha jârèya mara èyatorè dhuli ka dhâlemma Pa' Kalèbun bhâi, dhina Pa' Kalèbun sè adhikanan Sanèjo.

Niman : Mon bâriyâ sèngko' nyo'on pa'amèdhân bhâi, sèngko' terrossa ka dhâlemma
Pa' Kalèbun. Sakalangkong pamangghina bâ'na, Wi. Asslamu'alaikum.

Nahrawi : Wa alaikum salam, iyâ mara, moghâ dhuli marè parkara jârèya. Mon sakèrana
bâdâ bâkto lagghuna sèngko' bâlâi hasèlla, Man.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Maghârsarè Jhâbâ Tèmor jhughân bâdâ luḍḍruk mènangka tatèngghun ka'angghuy
....
2. Manabi luḍḍruk carèta sè èkamaèn akor sareng
3. Dhinèng katopra' abhâkta carèta
4. Mala sakaḍhâng orèng sè amaèn neng è luḍḍruk aghuna'aghi bhâsa ngakorrâghi
sareng ghuli enneng tor bhâsa- bhâsa sè
5. Lalamp'a'an luḍḍruk èpantha tello bhâbhâghân èngghi panèka

Lalamp'a'an 2

1. Maghârsarè	4. ḍâ-paḍâ
2. Èkalèburi	5. dhungngèng
3. bâng-sèbâng	

Lalamp'a'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi
okarana sapèyan dhibi'.

Kaparduliyân manossa mongghu manossa sè laèn ampo èsambhât nyèpta sèttong bâtek sè saè. Kodhu èka'anḍi' ḍâ' kaulâ sadhâjâ bâḍâ 18 butèr "nilai".

<i>Nilai dan Deskripsi Pendidikan Budaya dan Karakter Bangsa</i>	
1. Religius	10. Semangat kebangsaan
2. Jujur	11. Cinta tanah air
3. Toleransi	12. Menghargai prestasi
4. Disiplin	13. Bersahabat/komunikatif
5. Kerja keras	14. Cinta damai
6. Kreatif	15. Gemar membaca
7. Mandiri	16. Peduli lingkungan
8. Demokratis	17. Peduli social
9. Rasa Ingin tahu	18. Bertanggung jawab

Dhâddhi pessen moral neng ludruk kodhu aghânḍhu" "nilai-nilai" akadhi èssèna kolom è attas.

D. Ngereng Nyerrat

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanyana.

Nyerrat Skènario Drama

Nyerrat otabâ nyoson carèta (skenario) drama ludruk sè sapèsan kodhu nyarè "tema" sè bhâkal èpaḍâpa'a ḍâ' para pamèyarsa. Sè kapèng ḍuwâ' kodhu mèlè kabâḍâ'ân/sèpat ḍâri "tema" ghâpanèka, ponapa monḍhudhâ tragedi, komedi ponapa tragekomedi.

Manabi "tema" sareng kabâḍâ'ânna "tema" ampon ètantowaghi, lajhu nyoson bâgiyânna drama èngghi panèka :

1. bhul-ombhullâ drama

2. jhejjher carèta. Monḍhudhâ jhejjher carèta majhu ponapa jhejjher carèta nyorot, ponapa jhejjher carèta carèta camporan.
3. Bâbâtek. Nyarè panglako akor sareng kabhutowanna sè èkaparlo ḍâlem lakon sè èmaksot.
4. Nyoson ḍhâ-kandhâna lakon ḍâri awwâl kantos ahèr. Neng ḍhâ-kandhâna lakon panèka kodhu:
 - a. Neng ḍhâ-kandhâna lakon panèka kodhu èssellegghi "sen-pessen moral" akor sareng "tema" ludruk
 - b. Neng ḍhâ-kandhâna lakon panèka kodhu kaèmodhi oca'-oca' sè loco, mènangka cèrè khas luddruk, nyopprè pamèrsa ta'arasa bhusen.
5. Anotasi/kramagung/setting;
 - a. Neng onḍhâghân panèka parlo èjhârbâ"aghi sacara "historis" tombuna carèta ḍâ" lakon panèka, akadhi: kennengngan, bâkto sareng kabâḍâ"ân, sareng laènna.
 - b. Kabâḍâ"ânna pangghung kodhu èyakorraghi sareng bhâbhâghân sè èlakonè
 - c. Jhughâ kennengngan bâkto acator, èyakorraghi sareng kabâḍâ"ân jhâman èbâkto ghâpanèka.
6. Rasoghân sareng èyasanna sè èyaghem sareng panglakona, ponapa sè lakè" otabâ panglako sè binè", otabâ panglako "Figuran" panglako tambâ"ân, kodhu èyakorraghi sareng kabâḍâ"ânna "kapasitas" otabâ kennengnganna "posisi"-na panglakona. Dhâddhi neng bhâbhâghân ghâpanèka katon aghâmbhârrâghi kabâḍâ"ân kaoḍi"ânna sèttong "komunitas" otabâ "kaluarga."

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Nyerrat otabâ nyoson carèta (skenario) drama ludruk sè sapèsan kodhu nyarè
2. Sè kapèng ḍuwâ' kodhu mèle

3. Kabâdâ'ân/sèpat dâri "tema" sè kèngèng èpèlè dâlem luḍḍruk èngghi panèka
4. Jejjher carèta sè kèngèng èpèlè dâlem luḍḍruk èngghi panèka
5. Rasoghân sareng èyasanna sè èyaghem sareng panglakona, ponapa sè lakè" otabâ panglako sè binè", kodhu èyakorraghi sareng

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Nyerrat	4. Kabhutowanna
2. Sapèsan	5. Èssellegghi
3. Bhâkal	

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Neng è paludrukan bâḍâ sèttong hal sè sanget parlo èka"andi" mongghu sadhâjâ panglako seni ludruk "pegiat semi drama", èngghi panèka : "panglakon" otabâ panjhâg sèttong Luddruk.

Panglakona luddruk otabâ panjhâgghâ luddruk akadhi : aktor, aktris otabâ "pemeran pembantu", kodhu anḍi" sèttong "bakat" otabâ kajunèlan dhibi" sè pajhât tombu/ èka"andi" kabid dâlem tabu".

Sala sèttong conto kajunèlan sè aropa mimik, èngghi panèka "ekspresi" (tèngka lakona) mowana panglakon ka"angghuy aberri" ghâmbhârân parasa"an (emosi).

(Yudhistira Ikranegara : tanpa tahun ; 4)

Dhâddhi panglakona sèttong ludruk/ drama (ponapa" a saos) kodhu ta" toḍusân, betta sanaos sè nèngghu paḍâ aorak co-ngoco "siap mental" ngaḍhebbhi orèng bânnya" sè nèngghu.

Hal sè kadhipanèka wâjib è ka"anḍi" mongghu ḍâ" sadhâjâ panjhâg "pegiat" ludruk. Tanto bisaos ka"anghuy ngaollè kamampowan sadhâjâna ghâpanèka "kesiapan mental" ta" ḍâteng dhâksakala, tapè kodhu lèbât latèyan-latèyan sè ros-terrosan. Sajân abit latèyanna/ pangalamanna, panglako ghâpanèka sajân samporna. Tegghessa sajân abit/ sajân serrèng sèttong "aktor/aktris"/panglako drama, sajân samporna, tor lumbrâ èsambhât "pemain wata'.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan. Nyoppre artena lerres, eyatore sambhi mokka' Kamus Bhasa Madhura

Ca'-oca' sè Malarat:

1. ros-terrosan	artena
2. aorak	artena
3. èsambhât	artena
4. samporna	artena
5. panglako	artena
6. pemain wata'	artena

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorraghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kaalabân aparèng tanḡhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Ajhârbâ'âghi luḡḡruk		
2. Ajhârbâ'âghi cem-macemma luḡḡruk		
3. Abhidhâ'âghi luḡḡruk tradisional sareng moḡèrn		
4. Alampa'âghi skènario drama		
5. Nyerrat skènario drama		
6. Ajhârbâ'âghi carana dhâddhi panglako drama		

ASESMEN Sumatif 1

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres.

1. Sè tamaso" ḍâ" drama tradisional Madhurâ, èngghi panèka
 - a. Agghluk
 - b. Slodor
 - c. Sandur
 - d. eccu
2. Neng drama tradisional ta" aghuna" aghi naskah teks dialog, amarghâ
 - a. Jhârâghâna buta huruf
 - b. Carètana jhâman kona
 - c. Pakemma ampon sapanèka
 - d. Panglakona ta" onèng maca
3. Drama tradisional sajân taon sajân sosem, amargha
 - a. Taḍessek sareng majuna teknologi
 - b. Èssèna lakon ghun-pagghun
 - c. Taḍâ" sè materros (regenerasi)
 - d. Sadhâjâ lerres
4. Drama ludruk asalla ḍâri
 - a. Bhâli
 - b. NTT
 - c. Makassar
 - d. Jhâbâ Tèmor
5. Panglako ludruk sè ka" alok jhâman Jeppang, èngghi panèka....
 - a. Waljinah
 - b. sabidin
 - c. Ca" Durasim
 - d. Arnowo
6. Luddruk sè asalla ḍâri Bhâli, èngghi panèka....
 - a. Arja
 - b. Kemidi Pudat
 - c. Dulmuluk
 - d. Kondubuleng

7. Luddruk sè asalla dâri Minangkabau èngghi panèka.....

- a. Dulmuluk
- b. Randa
- c. Makyong
- d. Mamanda

8. Sabellunna carètana ludruk èmolaè, tatèngghun sè lumbrâ neng Madhurâ èngghi panèka

- a. Tari ngremo
- b. Tangdhâng Topèng Ghattak
- c. Rending
- d. sè lerrès B sareng C

9. Sè dhâddhi cèrè neng ludruk, èngghi panèka

- a. Panglako
- b. con-loonna
- c. Tabbhuwâna
- d. sala sadhâjâ

10. Bhâbhâghân neng luddruk, èsambhat....

- a. bhâbhâghân
- b. Episode
- c. Folklor
- d. prolog

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres.

1. Paparèghân ponapa sè èkèjhungngaghi ca" Durasim kantos dhibi"na èyokom sareng pamarènta jhèjhâ"ân Jeppang?

2. Aponapa neng Ludruk Modern aghuna"aghi teks cator?

3. Èyatorè sebbhutttaghi tatengngerra teks ludruk modern!

4. Aponapa manabi dhâddhi aktor/aktris otabâ panglako laènna neng drama/lakon ludruk kodhu "siap mental"?

5. Mènorot pamangghina sampèyan ponapa bhidhâna Luḍḍruk tradisional sareng Luḍḍruk modern ?

Peghunana Perpustakaan

Sala sèttong cara ka'angghuy kèngèng èlmo sè bânnya' èngghi panèka maos buku. È dâlem buku panèka bânnya' bânnya' pangaonèngan sè kèngèng èkaollè. È perpustakaan panèka ta' namong kèngèng pangaonèngan bisaos. Orèng sè mèyos ka perpustakaan panèka jhughân kèngèng pangalèbur. Manabi opangalèburrâ sampèyan opamana amaèn tembhung, è perpustakaan orèng kèngèng pangaonèngan amaèn tembhung.

Ca'-oca' Parlo:

1. Perpustakaan
2. Dâdâbuwân
3. Pèghunana

Pertanyaan Pemantik

1. Ponapa pidato panèka?
2. Ponapa sampèyan onèng rassana apidato?
3. È ka'qimma sampèyan apidato?
4. Pasèra sè lumbrâna èpakon apidato?
5. Ponapa cem-macemma tèks pidato?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi isi informasi pada teks pidato berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu mengidentifikasi pesan yang terkandung dalam teks pidato berbentuk audiovisual.
3. Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru pada teks pidato berbentuk audiovisual.
4. Peserta didik mampu mengidentifikasi ide pokok dan ide pendukung pada teks pidato yang dibaca dan dipirsa.
5. Peserta didik mampu menganalisis dan menelaah ca'-oca'/okara lalongèt yang terdapat dalam teks pidato secara lisan.
6. Peserta didik mampu menulis teks pidato dengan menggunakan pilihan kata yang sesuai (bhâsa lalongèt) dan memperhatikan sistematika yang tepat, èjhâ'ân yang tepat, serta memperhatikan kepaduan antarparagraf.
7. Peserta didik mampu menyunting teks pidato dengan memperhatikan pedoman ejaan bahasa Madura dan kaidah kebahasaan (èjhâ'ân tor onḍhâghâ bhâsa).

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèrengngaghi ðhimèn jhâjhârbâ'anna ghuruna sampèyan bhâb pidato jhângkep sareng contona pangaonèngan bhâb pidato è bâbâ panèka.

Pangaonèngan Bhâb Pidato Tor Cem-macemma Tèks Pidato

Pidato aropa'aghi jhâ-jhârbâ'ân sè èyatorraghi sèttong orèng ðâ' orèng bânnya' kalabân tojjhuwân aparèng ghâmbhârân bhâb pa-ponapa sè parlo èkaonèngè. Pidato biyasana èpaðâpa' aghuna'aghi bhâsa lèsan, nangèng nalèkana pidato èjhârbâ'âghi kèngèng èlampa'aghi kalabân aghuna'aghi tèks.

Pidato èyatorraghi kalabân bhâsa sè saè tor lerres ngèrèng atoran bhâsa. È jâman mangkèn, orèng sè apidato, kadhiyâ è bâkto akampanye, ðheb-ðhebbhân sareng orèng sè mèrengngaghi pidato, nangèng manabi pidatona è tèlèvisi, orèng sè apidato ta' mabi ðheb-ðhebbhân sareng orèng sè mèrengngaghi.

Tèks pidato èserrât ka'angghuy maghâmpang ðâ' sè ngastanè. Bâðâna tèks pidato dhâddhi pandhuman mongghu ðâ' sè ajhârbâ'âghi. Kalabân pandhuman sè ka ator, èssèna pidato panèka jhegjheg tor sorop sareng gher-ogher (tema). Mèla ðâri ghâpanèka, kalabân bâðâna pidato sè aghuna'aghi tèks otabâ pidato sè ta' aghuna'aghi tèks, andhâddhiyâghi cem-macemma pidato.

Adhâsar tojjhuwâna, tèks pidato bâðâ 4 macem Ngèrèng talèktèghi è bâbâ panèka.

1. Tèks Pidato Informatif

Tèks pidato informatif èserrât kalabân tojjhuwân aparèng pangaonèngan, kantos orèng sè mèyarsa'aghi onèng bhâb kasebbhut. Contona: pidatona katowa kellas è bâkto aparèng paparèngan onèng.

2. Tèks Pidato Persuasif

Tèks pidato persuasif èyatorraghi kalabân tojjhuwân ngajhâk orèng laèn sopajâ alampa'aghi èssèna pidato. Contona: pidatona kopala sakola è bâkto ngajhâk maghârsarèna ajâgâ kabhersèyan è sakobhengnga sakola'an.

3. Tèks Pidato Rèkkrèatif

Tèks pidato rekreatif èyatorraghi kalabân tojjhuwân ka'angghuy masenneng orèng laèn. Contona: pidato sè èpadâpa' dâ' na'-kana' sè bhuru lulus ujiân sè tojjhuwâna aparèng panglèpor ma' ollè pangghâliyâna na'-kana' senneng. Biyâsana, sè mèrengngaghi aghellâ'ân kak- ngalakkak. Sè mèrengbgaghi pidato panèka pas ghumbhirâ.

4. Tèks Pidato Aksi

Tèks pidato aksi èyatorraghi kalabân tojjhuwân ka'angghuy maghulii pangghâliyâna orèng sè mèrengngaghi pidato, sopajâ orèng ghella' kasokan alampa'aghi pa-ponapa sè èkakarep èssèna pidato otabâ orèng sè apidato. Contona, pidatona katowa RT bhâb ghutong rojhung è sakobhengnga RT. Saè abhersèyan otabâ lalampaan sè kèngèng nyegghâ sèttong panyakèt nyopprè panyakèt panèka ta' kongsè bâdâ è sakobhengnga kennenggan panèka.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panè.

1. Pidato aropa'aghi jhâ-jhârbâ'ân sè èyatorraghi sèttong orèng dâ'
2. Pidato biyasana èpaçâpa' aghuna'aghi bhâsa
3. Pidato èyatorraghi kalabân bhâsa sè
4. Tèks pidato èserrât ka'angghuy maghâmpang dâ'
5. Tèks pidato informatif èserrât kalabân tojjhuwân

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Èyatorraghi
2. Biyasana
3. Èkaonèngè
4. Paparèngan onèng
5. Kasokan

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Manabi adhâsar sèpat èssèna pidato, tèks pidato bâḍâ 6 macem akadhi è bâbâ panèka.

1. Tèks Pidato Pamokka"na Lalampa'an
Èngghi panèka tèks pidato rèngkes ka'angghuy mokka" lalampa'an.
2. Tèks Pidato Jhâjhârbâ'ân
Èngghi panèka tèks pidato sè èyangghuy ḍâlem papangghiyân ka'angghuy mertè orèng laèn.
3. Tèks Pidato Sambutan
Èngghi panèka teks pidato sè èjhârbâ"âghi è ḍâlem sèttong kadhâddhiyân otabâ sèttong lalampa'an kalabân èbâtessè bâkto.
4. Tèks Pidato Parasmèyan
Èngghi panèka tèks pidato sè èjhârbâ"âghi sareng orèng sè ngaghungè kakobâsa"an ka'angghuy arasmèyaghi settong lalampa'an.

5. Tèks Pidato Laporan

Èngghi panèka tèks pidato sè èssèna bhâb laporan.

6. Teks Pidato Tangghungjâwâb

Èngghi panèka teks pidato sè èssèna maḍâpa" pan-ponapan sè ampon èlampa" aghi.

B. Ngereng Maos

Èyatorè maos tor pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

È ḍâlem tèks pidato panèka bâḍâ bâgiyân-bâgiyâna sè madhâddhi teks ghâpanèka. Ngèrèng talèktèghi bhâb pangaonèngan bâgiyâna tèks pidato è bâbâ panèka.

Pangaonèngan Bhâb Sosonanna Teks Pidato

Sabelluna abhâdhi tèks pidato, kodhu ngaonèngè ḍhimèn bâgiyân-bâgiyânnèpon tèks. Dhinèng sosonan teks pidato bâḍâ 3 bâgiyân, akadhiyâ jhâjhârbâ"ân è bâbâ panèka.

a. Pamokka"na Pidato

Pamokka"na pidato bâḍâ 3 bâgiyân jhughân èngghi panèka:

1) Salam pamokka"

Èngghi panèka salam sè lumbrâ èyangghuy sareng orèng bânnya".

Contona: Assalamu'alaikum warahmatullahi wabarakatuh

2) Okara pangormadhân

Èngghi panèka okara ka"angghuy aparèng kahormadhân ḍâ" orèng laèn, otamaèpon orèng

sè langkong seppo otabâ orèng sè ghâḍhuwân.

pangkat èkabidhi ḍâri pangkat sè palèng tèngghi kantos ka pangkat sè palèng mabâ.

Contona:

Sè moljâ Bapak Kopala Sakola.

Sè moljâ Bapak tor èbhu ghuru.

Sè moljâ sadhâjâ onjhângan.

3) Okara panyokkor

Èngghi panèka okara ka angghuy ngatorè sokkor ḍâ' ka Allah SWT. Biyasana èyèrèng sareng salam otabâ salawat ḍâ' Kanjeng Nabhi Mohammad Saw.

Contona:

Kapèng sèttong, ngèrèng areng-sareng ngatorè sokkor ḍâ' ka Allah SWT, sè apareng pangaorèbhân ḍâ' kaulâ sadhâjâ. Sè kapèng ḍuwâ' salawat tor salam, ngèrèng atorraghi ḍâ' Nabhi Mohammad Saw, sè ampon abhâkta kaulâ sareng panjhennengan ḍâ' jhâlân sè loros tor saè.

b. Èssèna Pidato

Bâgiyân panèka aropa' aghi jhâjhârbâ' ân sè otama, sorop sareng gher-ogherrèpon tèks pidato. Jhughân marlowaghi kaca sè bânnya' tor bâkto sè langkong lanjhang èbhânḍhingngahi bâgiyân pamokka" otabâ pongkasanna. Bâḍâ pamangghi, ka angghuy maghâmpang ngémodhi aèssèna pidato, langkong saè manabi è awwâli kalabân oca' sè kapèng sèttong, sè kapèng ḍuwâ', sè kapèng tello, tor saterrossèpon. Ca'-oca' panèka ka"angghuy nanḍhâi ongrodhâna èssèna pidato.

c. Pongkasanna pidato

Pongkasan pidato kèngèng aropa: (a) rèngkessân ḍâri èssèna pidato, (b) okara pangarep ḍâ' onjhângan ka'angghuy alampa'aghi èssèna pidato, (c) okara parnyo'onan saporâ ḍâ' sadhâjâ onjhângan sè rabu è bâkto ghâpanèka manabi bâḍâ ḍhâbu sè korang sondhuk sareng pangghâliyânna pararabu, tor (d) salam pongkasan.

Contona:

Saka'ḍinto jhâjhârbâ'ân kaulâ, malar moghâ bâḍâ ghunana. Pangarep, ngèrèng areng-sareng alampa"aghi sadhâjâ katantowan sakola"an ka"angghuy ajâgâ sakobhengnga sakola"an. Ta' langkong kaulâ nyo"on saporâ, manabi bâḍâ kacangkolangan, oca"tor bhâsa sè ta" sondhuk ḍâ' pangghâliyân. Wassalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Ètokèl ḍâri <http://blog-wandi.blogspot.com>

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Salam pamokka' èngghi panèka
2. Contona salam pamokka' èngghi panèka
3. Okara pangormadhân èngghi panèka
4. Contona okara pangormadhân èngghi panèka
5. Okara panyokkor èngghi panèka

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Sondhuk	4. Kacangkolangan
2. Katantowan	5. Ètokèl
3. Pongkasan	

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Sabellunna alampa'aghi pidato, parlo ngaonèngè bhâb:

- 1) Orèng sè bhâdhi mèyarsa'aghi
- 2) Bânnya'na bâkto sè bhâkal èyangghuy
- 3) Ca'-oca' sè ghâmpang, kantos sè mèyarsa'aghi ngaghâli
- 4) Ngaonèngè gher-ogherrâ acara
- 5) Ngaonèngè pakakas sè èghuna'aghi

C. Ngereng Abu-Dhabu

Èyatorè maos tor pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Tèks pidato kodhu aghuna'aghi bhâsa sè saè tor lerres. Mèla dâri ghâpanèka sè nyerrat tèks pidato otabâ sè ajhârbâ'âghi parlo ngaonèngè pasèra sè mèyarsa'aghi. Kalabân ngaonèngè pasèra sè mèrengngaghi, tantona bhâsa sè èghuna'aghi ta' lopot dâri atoranna. Akadhiyâ oca' pèlèyan, rèntèngan okara, tor onḍhâgghâ bhâsa. Ngèrèng talèktèghi pangaonèngan bhâb ghâpanèka.

Aghuna'aghi Bhâsa ḍâlem Tèks Pidato

Kapprana bhâsa pidato aghuna'aghi: (1) bhâsa artistik/estetik, èngghi panèka bhâsa sè èponḍhut dâri bhâsa sastra sè èndhâ, (2) bhâsa ilmiah èngghi panèka bhâsa-bhâsa sè èrabât ngèrèng sarat gher-ogher bhâsa Madhurâ, tor (3) bhâsa filologis, èngghi panèka bhâsa sè nyonglèr dâri adâp têngka orèng Madhurâ sè sokkla.

Mèla dâri ghâpanèka, bâdâ 3 macem bâgiyâna bhâsa sè parlo èkaonèngè tor èghuna'aghi dâlem abhâdhi tèks pidato, èngghi panèka (1) pèlèyan oca', (2) sosonan okara, tor (3) onḍhâgghâ bhâsa.

1) Pèlèyan Oca'

Pèlèyan oca' aghânḍhu' artè aparèng ghâmbhârân sè paḍâ mongghu dâ" orèng sè mèrengngaghi pidato. Artèna, ca"-oca" sè èpèlè kodhu teppa" tor sorop. Teppa" dâlem artè ngaghungè ma"na otabâ artè sè pastè. Sorop dâlem artè akor sareng kabâdâ"ân, èngghi panèka ngaonèngè pasèra sè rabu, tor jhughân ta" kèngèng kalèp ponapa tojjhuwannèpon papangghiyân, ponapa seminar, diskusi, ponapa aparèng bâburughân sè saè dâ" para morèd, santrè, otabâ para ḍâd-ngoḍâdhân. Salaèn ghâpanèka, oca" sè èpèlè kèngèng èbirjhi" kantos orèng sè mèrengngaghi ngaghâli dâ" èssèna pidato.

2) Sosonan Okara

Okara sè èghuna"aghi dâlem tèks pidato aropa"aghi okara-okara panḍâ", okara sè jhujhuk, okara aktif, tor okara positif. Okara-okara panèka èghuna"aghi tè- ghântèyan ollè ta" mabhusen dâ" orèng sè mèrengngaghi.

3) Onḍhâgghâ Bhâsa

È dâlem bhâsa Madhurâ bâdâ onḍhâgghâ bhâsa èngghi panèka èngghi bhunten saè sè sokkla otabâ camporan. Bâdâ onḍhâgghâ bhâsa engghi enten saè sè sokkla otabâ camporan. Bâdâ onḍhâgghâ bhâsa enjâ' iyyâ saè sè sokkla otabâ camporan. Sè èsambhât camporan èngghi panèka onḍhâgghâ bhâsa sè ècampor sareng onḍhâgghâ bhâsa sè langkong tèngghi. Langkong saè aghuna'aghi onḍhâgghâ bhâsa èngghi bhunten.

a) Onḍhâghân enjâ"-iyyâ.

Onḍhâghân panèka palèng mandhâp. Dâlem bu-ḍhâbuwân, èghuna"aghi sareng orèng sè langkong seppo dâ" orèng sè langkong anom. Otabâ èghuna"aghi sareng orèng sè omorra paḍâ. Contona ḍhâbu dâri orèng seppo dâ" potrana otabâ ḍhâbu dâri kancana sè saomor. Mara, dhuli mangkat sè asakola"a, satèya la pokol satengnga pètto". (Contona ḍhâbu orèng seppo dâ" potrana).

b) Sèngko" konè"è yâ, mon bâ"na èntara ka Maman. (Contona ðhâbu kanca sè sa omor).
Đâlem Onđhâghân panèka ta" kèngèng èghuna"aghi orèng sè langkong ngođâ đâ"
orèng sè langkong seppo.

4) Onđhâghân engghi-enten

Onđhâghân panèka bâđâ è onđhâghân tengnga"an. Đâlem bu-đhâbuwân, onđhâghân
panèka èghuna"aghi sareng orèng bhuru kennal, đâri mattowa ka manto, tor đâri raka
ka rajina.

Contona èngghi panèka:

(a) Mon bâđâ tamoy, bulâ kabhâri ghii (Contona ðhâbuna mattowa đâ" mantona).

(b) Bulâ mangkadhâ sanonto lè" ka Sorbhâjâ. (Contona ðhâbuna raka đâ" rajina).

Đâlem onđhâghân panèka ta" kèngèng èđhâbuwâghi sareng manto đâ" mallowana,
otabâ ta" kèngèng èđhâbuwaghi raji đâ" rakana.

5) Onđhâghân èngghi-bhunten

Onđhâghân panèka bâđâ è onđhâghân sè palèng tèngghi. Đâlem bu-đhâbuwân,
Onđhâghân panèka èghuna"aghi sareng orèng sè langkong ngođâ đâ" orèng sè
langkong seppo. Contona: pottra đâ" orèng seppona, morèd đâ" ghuruna, otabâ santrè
đâ" kèyaèna.

Contona èngghi panèka:

a) Rama, ngèrèng, èyatorè ađhâ"âr sareng Èbhu. (Contona ðhâbuna ana" đâ" orèng
seppona).

b) Abdhina ngèrèng ðhâbu ajunan, kyaè. (Contona ðhâbu morèd đâ" ghuruna otabâ
santrè đâ" kyaèna).

Đâlem Onđhâghân panèka ta" pantès èđhâbuwâghi sareng orèng seppo đâ"
pottrana, otabâ ghuru đâ" morèddhâ, tor kyaè đâ" santrèna.

È dâlem tèks pidato, sampèyan kèngèng aghuna" aghi tello" macem Onḍhâghân è attas, aghumantong kabâḍâ"ân tor tojjhuwanna. Ponapa ètojjuwâghi ḍâ" sè langkong seppo, langkong ngoḍâ, otabâ saomor.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Bhâsa artistik/èstètik, èngghi panèka bhâsa sè èponḍhut ḍâri
.....
2. Okara sè èghuna" aghi ḍâlem tèks pidato aropa' aghi okara-okara
.....
3. Onḍhâgghâ bhâsa enjâ' iyyâ èghuna" aghi sareng orèng sè langkong seppo ḍâ" orèng sè
.....
4. Onḍhâgghân bhâsa sè palèng manḍhâp ḍâlem bu-ḍhâbuwân èngghi panèka
.....
5. Onḍhâgghân palèng manḍhâp ḍâlem bu-ḍhâbuwân èngghi panèka
.....

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Seppo	4. Ngoḍâ
2. Sanonto	5. Manḍhâp
3. Sanonto	

Lalampa'an 3

Eyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Dhinèng carana alampa"aghi pidato bâdâ 4 macem, èngghi panèka:

- 1) Mètode impromptu, èngghi panèka alampa"aghi pidato sadâkkala è bâkto ghâpanèka (spontan).
- 2) Mètode ekstemporan, èngghi panèka alampa"aghi pidato kalabân ta" ngangghuy tèks, nangèng abhâkta bâgiyân-bâgiyâna dhâdhâbuwân sè palèng parlo.
- 3) Mètode maos naskah, èngghi panèka alampa"aghi pidato kalabân aghuna"aghi teks pidato.
- 4) Mètode ngapallaghi, èngghi panèka alampa"aghi pidato kalabân ngafallaghi èssèna tèks pidato.

D. Ngereng Nyerrat

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanyana.

Nyerrat Tèks Pangator Lampa

È bâbâ panèka bhâdhi èjhârbâ'âghi sasonanna tèks pewara. Sasonanna Tèks Pangator Lampa. Akadhiyâ tèks pidato, dâlem tèks Pangator Lampa jhughân aghândhu' sasonan tèks. Dhinèng sasonanna èngghi panèka:

a. Pamokka'na tèks

Pamokka'na tèks pangator lampa dhâddhi 3 bâgiyân èngghi panèka:

1) Salam pamokka'

Èngghi panèka salam sè lumbra èyangghuy sareng orèng bânnya'.

2) Okara pangormadhân

Èngghi panèka okara ka'angghuy pangormadhân dâ' orèng laèn, otamaèpon orèng sè langkong seppo otabâ orèng sè ngaghungè pangkat. Èkabidhi dâri pangkat sè palèng tèngghi kantos ka sè palèng mabâ.

3) Okara panyokkor

Èngghi panèka okara ka'angghuy ngatorè sokkor dâ' sè Kobâsa Allah SWT. Biyasana èyèrèngè salawat sareng salam dâ' Nabbhi Muhammad Saw.

b. Parèntèng lampa

Bâgiyân panèka aropa'aghi jhâjhârbâ'ân sè otama. Kaprana aropa rèntèngnga lalampân sè bhâdhi èmaos pranata cara.

c. Pongkasan lampa

Pongkasan lampa è dâlem tèks aropa okara parnyo'onan sapura dâ' sadhâjâ onjhângan sè rabu è bâkto ghâpanèka, tor salam pongkasan.

Aghuna'aghi Bhâsa dâlem Tèks Pangator Lampa

Akadhiyâ dâlem tèks pidato, tèks Pangator Lampa jhughân aropa bhâsa lèsan, bânne bhâsa tolèsân. Biyasana bhâsa lèsan langkong pandâ', rèngkes, tor ghâmpang èyartè'è sareng orèng sè mèyarsa'aghi. Kapprana aghuna'aghi: (1) bhâsa artistik/estetik, èngghi panèka bhâsa sè èponḍhut dâri bhâsa sastra sè èndâ, (2) bhâsa ilmiah èngghi panèka bhâsa-bhâsa sè èrabât ngèrèng sarat gher-ogher bhâsa Madhurâ, tor (3) bhâsa filologis, èngghi panèka bhâsa sè nyonglèr dâri adâp têngka orèng Madhurâ sè sokkla.

Mèla dâri ghâpanèka, manabi èpantha, bâḍâ 3 macem bâgiyânna bhâsa sè parlo èkaonèngè tor èghuna'aghi bâkto abhâdhi tèks pranata cara, èngghi panèka (1) pèlèyan oca', (2) sosonan okara, tor (3) onḍhâgghâ bhâsa.

Nyopprè dhâddhi pangaonèngan sè saè, ngèrèng talèktèghi èssèna tèks pangator lampa è bâbâ panèka.

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh,

Sè moljâ, sè nyepowè Pondhuk Pasantrèn Raudhatul Inayah Dr. KH. Hanafi sareng sadhâja sana' bhârâjhâèpon, wabil khusus salèraèpon sè moljâ KH. Imam Syafi'i, M.Si sè abdhina ta'dzimi. Katowa sareng sadhâjâ Panglako Yayasan Pondhuk Pasantrèn Raudhatul Inayah sareng sadhâjâ sana' bhârâjhâèpon. Kopala Madrasah Aliyah, Madrasah Tsanawiyah tor Madrasah Diniyah Raudhatul Inayah, Bapa'-èbhu tor sadhâjâ para rabu sè moljâ.

Komalancang abdhina ngadhek mator cangkolang, abdhina mènangka pranata sèmo è bâkto mangkèn, è dâlem pasèmowan "Haflatul Imtihan Yayasan Raudhatul Inayah, MTs – MA Taon Pangajhâran 2026/2027.

Pamator kabidhân, ngèrèng abdhina sadhâjâ areng-sareng ngatorè pojhi sokkor Alhamdulillah mongghu dâ' ajunannèpon Allah SWT. Sè è bâkto mangkèn abdhina sareng para rabu sadhâja kèngèng pan-saponapan rahmat tor baroka kong-langkong sè aropa nè'mat Iman tor Islam, nè'mat kasèhadhân tor kasempadhân kantos kèngèng rabu dâlem tarèka Haflatul Imtihan Yayasan Raudhatul Inayah MTs – MA Taon Pangajhâran 2026/2027", lerres è arè mangkèn; Satto tangghâl 21 juni 2026 M dâlem kabâdâ"ân sèhat wal afiyat.

Sholawat sareng salam malar moghâ teptebbhâ ka'ator dâ' ka Nabbhi Mohammad Saw tor jhughân dâ' sadhâjâ sana' bhârâjhâ, kanca tor sadhâjâ para sahabhâttèpon. Sè ampon ngangkès abdhina dâri alam sè petteng nojjhu dâ' alam sè tèra' èngghi panèka kalabân bâdâèpon aghâma Islam.

Para rabu sè abdhina amoljâ"âghi,

Ngèrèng tarèka è arè mangkèn ka'dinto èkabidhi sareng pamaosan Suratul Fatihah sè ghânjhârânnèpon bhâdhi èyatorraghi monggu dâ' ajunannèpon Nabbhi Mohammad Saw sè bhâdhi è seppowè sareng sè moljâ Dr. KH. Imam Syafi'i. Dâ' ka salèrana ka'ator.

Tarèka saterrossèpon èngghi panèka pamaosan Sorat Yasin sareng Tahlil sè bhâdhi è seppowè sareng sè Moljâ KH. Moh. Imron Shodiq. Dâ' ka salèrana ka'ator. Malar moghâ pamaosan Sorat Yasin sareng Tahlil ka Pondhiyâ dâ' ajunannèpon Allah SWT. Amin ya Robbal „alamin...

Saterossèpon pamaosan Shalawat Nabbhi sè bhâḍhi èmaos sareng tarètan Syaifuddin sabhârundhut. Ḍâ' ka salèrana ka'ator.

Kadhi ka"ḍinto pamaosan sholawat nabbhi malar moghâ abdhina sareng para rabu sadhâjâ kèngènga Syafa"at. Amin ya robbal 'alamin.

Bapa"-èbhu sè paḍâ moljâ,

Tarèka saterossèpon èngghi panèka prosesi wisuda siswa kellas pongkasan Madrasah Aliyah, Madrasah Tsanawiyah, Yayasan Raudhatul Inayah. Lalampan ka'ḍinto bhâḍhi èseppowè sareng tarètan Nahrawi, S.Pd.

Saka'ḍinto prosesi wisuda kellas pongkasan MTs-MA Raudhatul Inayah taon pangajhârân 2026/2027. Malar mandhâr sadhâjâ èlmo sè ètarèma dhâddhiyâ èlmo sè barokah, amin.....

Bapa'-èbhu sè kaulâ amoljâ'âgi,

Saterossèpon pamojhi mongghu ḍâ' morèd tor santrè MTs-MA sè ampon kapèlè mènangka morèd tor santrè tolaḍhâ Raudhatul Inayah Taon pangajhârân 2026/2027.

Para rabu sè paḍâ molja, tarèka saterossèpon èngghi panèka pèyatoran morèd tor santrè sè bhâḍhi èbâkkèlè sareng morèd tolaḍhâ tingkat MA Raudhatul Inayah sè bhâḍhi èyatorraghi sareng tarètan Hambali, ka"ator. Bapa"-èbhu, sè paḍâ parjhughâ. Saterossèpon Tausiyah agama sè bhâḍhi èyatorraghi sareng sè moljâ KH. Imam Suyanto, M.Si. Ḍâ" sè moljâ KH. Imam Suyanto, M.Si, ka"ator.

Saka"ḍinto Tausiyah Agama, malar mandhâr kèngènga tambâ"ân èlmo ḍâri ponapa sè ampon èyatorraghi. Saterossèpon èngghi panèka pamaosan ḍu"a sè bhâḍhi èseppowè sareng sè moljâ KH. Ahmad Halimi, ka"ator.

Para rabu sè paḍâ moljâ, saterossèpon mèsàè morèt kellas pongkasan MTs-MA Raudhatul Inayah. Sadhâjâ para rabu tor sadhâjâ kasembhâ"ân sè paḍâ parjughâ. Kadhi ka"ḍinto, pèyator tarèka sè ampon ka'ator ḍâri kabhîdhan kantos pongkasan malar mogha nyamporna"aghiyâ mongghu ḍa" pangghâliyân abdhina sadhâjâ. Abdhina sa

sarengngan mènangka pranata sèmo, korang langkongngèpon anyo"ona saporà sè taḍâ" bâtessèpon, mator saèbu sakalangkong sadhâjâ panjhumorongannèpon).

Wassalamualaikum warahmatullahi wabarkatuh.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Salampamokka' pangatorlampaèngghipanèka _____
2. Biyasana bhâsa lèsan langkong pandâ', rèngkes, tor ghâmpang èyartè"è sareng _____
3. Okarapangormadhânpangatorlampaèngghipanèka _____
4. Okara panyokkor pangator lampa èngghi panèka _____
5. Pongkasanlampaḍâlempangatorlampaèngghipanèka _____

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Pangator lampa	4. "seppowè
2. Pongkasan	5. Malar mandhâr
3. Pamokka'	

Lalampa'an 3

Eyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Bhâsa sè èghuna'aghi ḍâlem tèks pidato aropa bhâsa lèsan, bânne bhâsa tolèsân. Biyasana bhâsa lèsan langkong pandâ', rèngkes, majjhâ, tor ghâmpang èkaghâli sareng orèng sè mèrengngaghi. Ponapa pangghibhâddhâ manabi bhâsana èpalanjhâng?

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan. Nyoppre artena lerres, eyatore sambu mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat:

1. Pongkasan	artena	kèng-bingkèng
2. Pangormadhân	artena	pakakas ngormat
3. Pangghâliyân	artena	atè
4. Malar mandhâr	artena	malar moghâ
5. Sa sarengngan	artena	sakanca'an
6. Kabidhân	artena	mamolan

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorrighi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Cem-macemma tèks piḍato		
2. Tèks piḍato pamokka'		
3. Bâgiyânna tèks piḍato		
4. Okara panyokkor		
5. Bâgiyânna pongkasanna piḍato		
6. Aghuna'aghi bhâsa ḍâlam tèks piḍato		

ASESMEN Sumatif 2

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X) è jâwâbhân sè palèng lerres.

1. Aḍhâsar tojjhuwâna, tèks pidato bâḍâ ...
 - a. 2 macem
 - b. 4 macem
 - c. 3 macem
 - d. 5 macem
2. Aḍhâsar sèfat èssèna pidato bâḍâ
 - a. 2 macem
 - b. 3 macem
 - c. 4 macem
 - d. 5 macem
3. Teks pidato sè èserrat kalabân tojjhuwân ngajhâk orèng laèn ka"angghuy alampa" aghi èssèna pidato èsambhât
 - a. Tèks pidato informatif
 - b. Tèks pidato rekreatif
 - c. Tèks pidato persuasif
 - d. Tèks pidato aksi
4. Okara panyokkor aropa"aghi bâgiyân ḍâri tèks pidato
 - a. pamokka"
 - b. pongkasan
 - c. èssèna
 - d. salam
5. Bhâsa sè èpondhut ḍâri bhâsa sastra sè èndhâ kantos kasemsem aromrom bhârâ atè, ḍâlem tèks pidato èsebbhut
 - a. Bhâsa ilmiah
 - b. Bhâsa artistik
 - c. Bhâsa filologis
 - d. Bhâsa nonèstetik
6. Carana alampa"aghi pidato kalabân ngangghuy tèks pidato èsebbhut
 - a. Metode ektemporan
 - b. Metode impromptu
 - c. Metode menghafal
 - d. Metode naskah

7. Tèks pranata cara rasmè (formal) kapra èyangghui dâlem

- a. Acara ghun-tèngghun
- b. Acara arabâs paghâr
- c. Acara walimatun nikah
- d. Acara seminar

8. Sholawat sareng salam malar moghâ tep-tebbhâ dâ" ajunannèpon Nabi Muhammad SAW tor jhughân dâ"sadhâjâ sana" bârâjhâ, kanca tor sadhâjâ para pengikutèpon. Okara è attas aropa"aghi contona

- a. Èssèna tèks pranata cara
- b. Bâgiyân pongkasan
- c. Pamokka"na tèks pranata cara
- d. Okara pangormadhân

9. Taḍâ" saghârâ sè taḍâ" ombâ"na. Pramèla ḍâri ghâpanèka abdhina sasarengngan kong-langkong abdhina dhibi" sè tantona ḍâri kabidhân kantos pongkasannèpon lampa ka"ḍinto salagghi" kakka" karèkka" sangghâ" saorra oca", sola tèngka sè onga"-calonga" kantos rassa ghâli bâto ghunong, ghunong na"nong bâto kalètthak, ḍâri ka"ḍinto sabângbângnga lala", sakoko èrèng ta" ngambri dhuka pangghâliyân ajunan bhâlâ karabhâ bhisân binè" è ka"ḍinto.

Okara è attas aropa"aghi contona

- a. Èssèna tèks pranata cara
- b. Bâgiyân pongkasan
- c. Pamokka"na tèks pranata cara
- d. Okara panyokkor

10. Sala sèttong pandhuman dâlem aparèng sanggheman lalampa"an paranata cara, èngghi panèka

- a. Carana arèntèng acara/lalampa"an
- b. Carana nyangghemmè
- c. Carana bu-ḍhâbuwân
- d. Carana abirjhi" okara

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres.

1. Ponapa sè èmaksot tèks pidato rekreatif?
2. Èyatorè sampèyan abhâdhi contona tèks pongkasan sè èndha dâlem pidato!
3. Ponapa"an sè èmaksot metode èkstèmporan dâlem alampa"aghi pidato?
4. Jhârbâ"âghi cem-macemma bâgiyân sè èpantha dâlem sosonan tèks pranata cara!
5. Èyatorè sampèyan abhâdhi contona parèntèng lampa rasmè sè èlampa"aghi sareng sakola"an!

Bhâr-Kabhâr

Ďari bâĎâna kabhâr panèka pas bâĎâ pakakas ka'angghuy maĎâpa' kabhâr. Akadhi koran, majalla, TV, HP, sareng salaènna.

Kabhâr panèka bânnè Ďari jhâman samangkèn bisaos, kabhâr panèka jhughân kèngèng Ďari jhâman kona. BâĎâ pan-saponapan pakakas sè kèngèng èghuna'aghi. Pakakas panèka akadhi carèta, buku, kasennèyan, sareng salaènna. Kasennèyan panèka akadhi tembhâng macapat.

Pertanyaan Pemantik

1. Ponapa tembhâng macapat panèka?
2. Pasèra sè ngangghit tembhâng macapat panèka?
3. Aponapa pangangghit tembhâng macapat panèka ma' nganghit tembhâng macapat?
4. Ponapa parlona ajhâr tembhâng macapat panèka?
5. Ponapa pangghibhâddhâ manabi tembhâng macapat panèka ta' èyajhârâghi?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi isi informasi pada teks tembhâng macapat berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu mengidentifikasi pesan yang terkandung dalam teks tembhâng macapat berbentuk audiovisual.
3. Peserta didik mampu menghubungkan atau mengaitkan informasi yang ada di dalam teks

Ca'-oca' Parlo:

1. tembhâng macapat
2. paddhâ anĎheggân
3. Ghuru laghu

www.heypipit.com

tembhâng macapat berbentuk audiovisual dengan kehidupan sehari-hari.

4. Peserta didik mampu mengidentifikasi pemilihan diksi (lalongèt), kosa kata, èjhâ'ân serta sistematika teks tembhâng macapat yang dibaca dan dipirsa.
5. Peserta didik mampu menganalisis dan menelaah makna yang tersurat dan yang tersirat dalam teks tembhâng macapat yang dibaca dan dipirsa.
6. Peserta didik mampu menirukan teks tembhâng macapat yang disajikan sesuai dengan tata krama.
7. Peserta didik mampu menulis teks tembhâng macapat dengan menggunakan pilihan kata yang yang sesuai (bhâsa lalongèt) dan memperhatikan sistematika yang tepat, èjhâ'ân yang tepat, serta memperhatikan kepaduan antarparagraf.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Majhârbâ Tembhâng Macapat Madhurâ

Tembhâng macapat panèka mènangka sangkolan bânga seppo sè abujut sala sèttonnga sennè Madhurâ sè oḍi' neng masyarakat Madhurâ kantos samangkèn. Jhâjhârbâ'ân panèka èli-bâli tojjhuwâna ka'angghuy abhânto morèt matombu tor malanggheng pangaonèngan sennè macapat.

Jhâjhârbâ'ân panèka aropa bhâb sosonan tembhâng, bhâb bhâsa sè èghunaaghi, tor èssèna tembhâng.

Salaèn ḍâri ghâpanèka, morèt èyarep onèng maranta pokpara ḍâlem kaoḍi'ân. Lalampa'an ghi' konana moghâ akora sareng kaoḍi'ân nyata samangkèn. Ngèrèng maos tembhâng è bâbâ panèka kalabân saè.

Pucung

1. Maju paḍâ rajâ sokkor dâ' sè Aghung Mnossa kaparèngan
Akkal samporna tor senneng Bâdâ nè'mat lebbi rajâ ḍâri jrèya
2. Akkal rèya ngèba ḍâ' ka moljâ ponjhul Makhlok laèn kala
Snajjân rajâ kowat lebbi
So manossa coma moso è akkalla
3. Kèbân rajâ sanajjhân kowat yâ tako' Amoso manossa
Sè bânnya' di' kasaktèyan Kasaktèyanna sè tombu ḍâri akkal
4. Snajjân briyâ bânnya' kèya sè la kalakon Marghâ akkal jrèya
Manossa ghâgghâr ka kalèr Dhârâjhâddâ lebbi èna ḍâri kèbân

Tembhâng è attas mènangka tembhâng macapat sè segghut èmaos lèbât kompolan macapat è pan-saponapan kennengngan è Polo Madhurâ. Bhân-sabbhân tembhâng aghânḍhu' atoran bi'-dibi'.

È tembhâng è attas aghânḍhu' paddhâ anḍhegghân. Bânnya'na paddhâ è ḍâlem tembhâng ampon ètantowaghi. Sapanêka jhughân ḍâlem katantowan ghuru bilângan tor ghuru laghu.

Paddhâ, èngghi panêka bhidhâna bhâris otabâ bhiri è ḍâlem tembhâng. Bhâris otabâ bhiri, sè aghânḍhu' sèttong okara otabâ satengnga okara sè ètanḍhâi koma èsebbhut ghâtra. Ghuru bilângan èngghi panêka bânnya'na keccap bhân-sabbhân paddhâ. Ghuru laghu otabâ ghuru sowara èngghi panêka ghâgghârâ sowara è bhân-sabbhân pongkasanna paddhâ.

È ḍâlem tembhâng bâḍâ sè èkoca' bâtegghâ tembhâng. Bâtegghâ tembhâng panêka akor sareng èssèna tembhâng. Bhân-sabbhân tembhâng ghâḍhuwân bâtek bi'-dhibi'. Mèlana angghuyyâ kodhu akor sareng kabâḍâ'ân sè ècarèta'aghi. È bâkto kabâḍâ'ân sossa cocok ngangghuy tembhâng Maskumambang. È bâkto mosèm perrang cocok ngangghuy tembhâng Dhurma.

Dinèng bâtegghâ tembhâng macapat bâḍâ sasanga' akadhi è bâbâ panêka.

1. Artatè, artèna pangarep sè manès; bâtekghâ lemmes, mamanès. Cè' saèna manabi èghuna'aghi ajhârbâ'âghi bâburughân,
 2. Maskumambang, artèna talèbât sossa, ngerres,
 3. Sènom, artèna popossa ḍâun accem; aghânḍhu' bânnya' parsemmon,
 4. Kasmaran, artèna tarèsna; tarèsnana orèng lakè' ka bâbinè', tarèsnana mahlok ka mahlok laèn, tarèsnana mahlok ka Sè Kobâsa.
- (d) Salangèt, artèna pajhât kanthè; karokonan,
- (e) Mèjhil, artèna kalowar, angghuyyâ kagândrungan,
- (f) Pangkor, artèna bunto'; ngadhebbhi parpadhun perrang,
- (g) Dhurma, artèna macan; angghuyyâ èbâktona anapso nalèka dhâddhina perrang.
- (h) Pucung, artèna kalowa', keccap, bâk-abâk rarèngennan. Biyasana èghuna'aghi è bhâk- tebbhâghân (Sastrodiwirjo, 2008).

Bâḍâna bhâng-tembhâng ghâpanèka ngabidhi è jhâman Majhâpaèt akhèr otabâ kèng-bingkèngnga, artèna è jhâmanna ponjhullâ Aghâma Islam. Bâḍâ sè aḍhâbu jhâman kawâliyân. Bâḍâ sè ajhârbâ'âghi, jhâ' sè abhâḍhi tembhâng panèka para waliyullah. Tojjhuwâna ka'angghuy nabur èlmo Aghâma Islam lèbât tembhâng macapat. Contona, carètana Nabbhi Yusup, Mi'raj Nabbhi Mohammad Saw, carètana Nabbhi Musa sareng Fir'un, tor èn-laèna.

Lajampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Paddhâ, èngghi panèka bhidhâna bhâris otabâ
2. Tembhâng macapat panèka mènangka sangkolan ḍâri
3. Bhân-sabbhân tembhâng aghânḍhu'
4. Ghuru bilângan èngghi panèka bânnya'na
5. Bâḍâna bhâng-tembhâng ghâpanèka ngabidhi

Lajampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Nyopprè
2. Sangkolan
3. Cocok
4. Bânnya'na
5. Ghâlimpo'na

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi polè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka aghuna'âghi okarana sampèyan dhibi' otabâ paḍâ sareng okarana jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka.

Mènorot ḍhâbuna Oemar Sastrodiwirjo (2008), para Waliyullah sè ngangghit tembhâng macapat èngghi panèka (a) Sunan Kalijaga ngangghit tembhâng Artatè (dandanggulo), (b) Sunan Muria ngangghit tembhâng Sènom, (c) Sunan Bonang ngangghit tembhâng Dhurma, (d) Sunan Giri ngangghit tembhâng Kasmaran tor Pucung, jhughân (e) Sunan Kudus ngangghit tembhâng slangèt, Pangkor, Mèjhil tor Maskumambang.

B. Ngereng Maos

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

Carana Ngangghit Tembhâng Macapat Madhurâ

È ḍâlem Tembhâng Macapat Madhurâ aghânḍhu' atoran bi'-dibi'. Sèttong paddhâ anḍheggân, bânnya'na paddhâ è ḍâlem tembhâng ampon ètantowaghi. Sapanèka jhughân ḍâlem katantowan ghuru bilângan tor ghuru laghu.

Paddhâ, èngghi panèka bânnya'na bhâris otabâ bhiri ḍâlem tembhâng. È ḍâlem bhâris otabâ bhiri, aghânḍhu' sèttong okara otabâ satengnga okara sè ètanḍhâi koma èsambhât ghâttra. Ghuru bilângan èngghi panèka bânnya'na keccap bhân-sabbhân paddhâ. Ghuru laghu otabâ ghuru sowara mènangka ghâgghârrâ sowara è bhân-sabbhân paddhâ sè ḍibuḍi. Talèktèghi sosonan tembhâng è bâbâ panèka.

No	Nyamana Tembhâng	Bânnya'na		
		Ghâtra	Ghuru Bilângan	GhuruLaghu
1	Artatè	1	10	è/i
		2	10	A
		3	8	è/i
		4	7	o/u
		5	9	è/i
		6	7	A
		7	6	o/u
		8	8	A
		9	12	è/i
		10	7	A
2	Maskumambang	1	12	è/i
		2	6	A
		3	8	è/i
		4	8	A
		1	8	A
		2	8	è/i
		3	8	A

3	Sènom	4	8	è/i
		5	7	è/i
		6	8	o/u
		7	7	A
		8	8	è/i
		9	12	A
4	Kasmaran	1	8	è/i
		2	8	A
		3	8	è/i
		4	8	A
		5	7	A
		6	8	o/u
		7	8	A
5	Salangèt	1	8	o/u
		2	8	è/i
		3	8	A
		4	8	è/i
		5	8	A
		6	8	è/i
		1	8	A

6	Pangkor	2	11	è/i
		3	8	o/u
		4	7	A
		5	12	o/u
		6	8	A
		7	8	è/i
7	Dhurma	1	12	A
		2	7	è/i
		3	6	A
		4	7	A
		5	8	è/i
		6	5	A
		7	7	è/i
8	Mèjhil	1	10	è/i
		2	6	o/u
		3	10	è/i
		4	10	è/i
		5	6	è/i
		6	6	o/u
		1	12	o/u

9	Pucung	2	6	A
		3	8	è/i
		4	12	A

Ètokèl dâri Buku Tembhâng Macapat Madhurâ Angghitân Oemar Sastrodiwirjo

Contona sosonan tembhâng pucung è bâbâ panèka.

Segghut kalè manossa nemmo pakèbu, Akkal angghuy sala,

Nojjhu dâ" jhâlân ta" beccè", Nombuwâghi sossa karèkongon rajâ.

Tembhâng è attas aghânḍhu' 4 ghâttra, è bhiri sè kapèng 1 aghânḍhu' 12 ghuru bilângan, tor ghuru laghu u, a, è, â.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. È ḍâlem Tembhâng Macapat Madhurâ aghânḍhu'
2. È ḍâlem bhâris otabâ bhiri, aghânḍhu' sèttong okara otabâ satengnga okara sè ètanḍhâi
3. Ghuru bilângan èngghi panèka bânnya'na
4. Ghuru laghu otabâ ghuru sowara mènangka ghâgghârâ
5. Ghuru bilângan ghâttra 2 tembhâng Pucung èngghi panèka

Lalampâ'an 2

Aèssè parènta ka'angghuy nyarè papaḍâna oca' ḍâri ca'-oca' sè malarat.

1. Bi'-dibi'
2. Atoran

3. Èsambhât
4. Sapanèka
5. Sowara

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi polè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka aghuna'aghi okarana sampèyan dhibi' otabâ paḍâ sareng okarana jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka.

Para wali sè sanga' orèng panèka ngangghit tembhâng ngaghungè tojjhuwân bhânget moljâ. .Sè sapèsan ka'angghuy maḍâpa' aghâma Islam. Sè kapèng ḍuwâ' Tembhâng Macapat panèka èkasokanè masyarakat . Dhâddhi Tembhâng Macapat mènangka pakakas sè akor ka'angghuy semma' ka masyarakat. Kapèng tello' Tembhâng Macapat mènangka pakakas sè akor ka'angghuy aparèng bâburughân sè saè.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanyana.

Aparèng Bâburughân Beccè' Lèbât Tembhâng Macapat

È ḍâlem lalampa'an panèka èyatorè sampèyan maḍâpa' èssèna tembhâng macapat aghuna'aghi ḍhâḍhâbunna sampèyan dhibi'. Èssèna tembhâng aghânḍhu' bâburughân beccè'. Manabi ampon kalampan, èyatorè maos teks sè aghânḍhu' jhâjhârbâ'ân bhâb bâbrughân beccè'.

Bhân-sabbhân tembhâng aghânḍhu' bâburughân, tantona bâburughân sè beccè' otabâ saè. Bâburughân ghâpanèka ka'angghuy maèmot ḍâ' manossa jhâ' abâ' panèka ghâbâyâna Sè Kobâsa sè kodhu èjâgâ tor èkaèmanè.

Ka'angghuy ajâgâ tor ngaèmanè abâ', Akor sareng bâburughân Madhurâ èngghi panèka kalamon bhâghus kodhu pabhâghâs.. Sanyatana manossa panèka kodhu ngaonèngè cangghâna oḍi', èngghi panèka akkal sè saè. Akkal sè saè panèka sè abhâkta manossa ḍâ' sadhâjâ kasaèyan oḍi''. Tapè manossa sè anḍi' akkal jhubâ', tanto buḍi arè dhâddhi rosagghâ.

Manabi okara-okara è attas èbirjhi', bâḍâ pan-saponapan okara sè bhâkal dhâddhi sèkep mongghu ḍâ' manossa. Bâng-sèbângnga dhâddhi tello' parkara. Contona, bâḍâ tello' parkara sè kodu èjâgâ manossa èngghi panèka jhilâ (lèsan), adhât, tor kalakowan.

Tello'' parkara laènna sè kodhu èka'anḍi'; atè èsto, atè soccè, tor jhujhur. Parkara sè laèn sè kodhu èkabâjhi'i; mangghâân, nèspa, ta' anḍi' panarèma.

Tello' parkara sè kodhu è engghunè; saroju', kapèragghânna atè, tor kasennengnganna atè. Jhughân tello' parkara laènna sè kodhu è omessè èngghi panèka; bâkto, obâng, kabârâsânna abâ'. Sè kèng-bingkèng, tello'' parkara sè kodu èyaji'i èngghi panèka omor, dhâng-ondhâng naghârâ, tor aghâma. Contona bâburughân panèka bânnya', salaènna sè èsebbhut è attas.

Ètokèl ḍâri buku Baboeroeghan Bettjeq
Angghidhân Mas Wignjoamidarmoe

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Tembhâng aghânḍhu' bâburughân, tantona bâburughân sè
2. Bâburughân ghâpanèka ka'angghuy maèmot ḍâ' manossa jhâ' abâ' panèka
3. Bâburughân ghâpanèka ka'angghuy maèmot ḍâ' manossa jhâ' abâ' panèka ghâbâyyânna Sè Kobâsa sè kodhu
4. Tello' parkara sè kodu èjâgâ manossa èngghi panèka jhilâ (lèsan)
5. Tello' parkara laènna sè kodu èyomessè èngghi panèka

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Èbirjhi
2. Èyomessè
3. Èyajhi'i
4. Ghâbâyyânna
5. Manossa

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi polè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka aghuna'aghi okarana sampèyan dhibi' otabâ paḍâ sareng okarana jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka.

Wali Songo ngangghit tembhâng menangka jhâlârân sè saè ka'angghuy aparèng bâburughân sè saè. Tembhâng Macapat bânnya' sè ngasokanè dhâddhi akor manabi èpadhâddhi pakakas ka'angghuy maḍâpa' bâburughân sè saè.

D. Ngereng Nyerrat

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanyana.

Jhâlârân Ngangghit Tembhâng Macapat Madhurâ

È ḍâlem lalampa'an panèka, èyatorè sampèyan ngangghit Tembhâng Macapat. Ka'angghuy ngangghit tembhâng kasebbhut, parlo èkaonèngè sarat-saraddhâ ngangghit. Sarat-sarat sè èmaksot èngghi panèka, ghâḍhuwân pangaonèngan bhâb:

- 1) ghuru laghu sareng ghuru bilângan,
- 2) ambuna sèttong paddhâ lerres ka totogghâ sèttong pèkkèran,
- 3) pegghâ'na okara ka'angghuy ngonjhu' nyabâ,

- 4) bâteggâ tembhâng èngghi cocok sareng èssèna carèta,
- 5) ca'-oca' sè èghuna'aghi ampon pèlèyan.

Tembhâng sapaddhâ kadhâddhiyân dâri pan-saponapan ghâttra. Bâdâ sè empa" ghâttra, bâdâ sè kantos sapolo ghâttra. Sè ènyamaè ghâttra èngghi panèka okara otabâ sabâgiyân okara, èbâtes sareng lèngsa (koma).

Mèlana bâdâ jhughân sè ènyamaè paddhâ lèngsa. Bânnya"èpon keccap panèka kodhu pagghun, ta" kèngèng langkong otabâ korang. Tong- sèttongnga tembhâng èn-laèn. Dhinèng sè ènyamaè ghuru laghu panèka, nyabâ"na sowara èpongkasanna ghâttra. Bârnana sowara namong tatello", èngghi panèka: a – è – o otabâ â – i – u.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Ka'angghuy ngangghit tembhâng, parlo èkaonèngè
2. Ambuna sèttong paddhâ lerres ka
3. Pegghâ'na okara ka'angghuy
4. Bâteggâ tembhâng èngghi cocok sareng
5. Tembhâng sapaddhâ kadhâddhiyân dâri

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Ngangghit	4. Langkong
2. Ghâḍhuwân	5. Nyambhung
3. Sapaddhâ anḍheggân	

Lalamp'a'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi polè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka aghuna'âghi okarana sampèyan dhibi' otabâ paḍâ sareng okarana jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka.

Ka'angghuy ngangghit tembhâng macapat parlo èkaonèngè jhughân jhejjherrèpon ngangghit, èngghi panèka:

- 1) tantowaghi bhul-ombhullâ tembhâng,
- 2) tantowaghi bânnya"na okara (bhiri) ḍâlem sapaddhâ anḍhegghân,
- 3) tantowaghi bânnya"na keccap è bhân-sabbhân okarana (ghuru bilângan),
- 4) tantowaghi monyè otabâ vokal ahèr è bhân-sabbhân okara,
- 5) ḍâri okara nomer sèttong kantos pongkasan mènangka sèttong carèta sè salèng nyambhung.

Sombher: Buku Tembhâng Macapat Madhurâ

Eyatorè cathet ca'-oca' sè parlo otaba sè malarat sareng artèna menorot sampèyan! Nyopprè artèna lerres, èyatorè sambì mokka' Kamos Bhèsa Madhurâ.

Ca'-oca' sè Malarat:

1. Pongkasan	artena	kèng-bingkèng
2. Bhul-ombhul	artena	nyamana angghidhân
3. Paddhâ anḍheggân	artena	kompolanna bhiri
4. Ghâttra	artena	okara otabâ sabâgiyân okara, èbâtes sareng lèngsa
5. Cocok	artena	akor
6. Èpadhâddhi	artena	èbhâḍhi
7. Bhân-sabbhân	artena	bang-sèbângnga

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorraghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Bâgiyânna Tembhâng Macapat		
2. Èssèna Tembhâng Macapat		
3. Nyarè Bâburughân ḍâlem Tembhâng Macapat		
4. Ghunana Tembhâng Macapat		
5. Pangangghit Tembhâng Macapat		

ASESMEN Sumatif 3

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X) è jâwâbhân sè palèng lerres.

1. È ḍâlem tembhâng macapat bâḍâ bâteggghâ tembhâng. Sala sèttong bâteggghâ tembhâng macapat èngghi panèka aèssè bhâk-tebbhâghân, akadhi macemma tembhâng
 - a. bâlâbâk
 - b. giriso
 - c. pucung
 - d. maghâtтро
2. Sala sèttong tembhâng macapat sè aghandhu" artè popossa ḍâunna accem kalabân parsemmon ḍâ" ḍât-ngodâdhân, èngghi panèka
 - a. kasmaran
 - b. mèjhil
 - c. pucung
 - d. sènom
3. Sala sèttong macemma tembhâng macapat èngghi panèka Dhurma. Tembhâng panèka saè èmaos ḍâlem kabâḍâ"ân
 - a. seḍḍhi
 - b. senneng
 - c. lèbur
 - d. ghumbhirâ
4. Mènorot asalèpon tembhâng macapat, tembhâng Sènom èyangghit sareng
 - a. Sunan Kalijaga
 - b. Sunan Muria
 - c. Sunan Bonang
 - d. Sunan Giri
5. Mènorot asalèpon tembhâng macapat, tembhâng Kasmaran èyangghit sareng
 - a. Sunan Kalijaga
 - b. Sunan Muria
 - c. Sunan Bonang
 - d. Sunan Giri

6. Maos patètè tokèlan tembhâng Salangèt è bâbâ panèka!

Atè soccè ta" pas tao,

Kaollè kalabân ènthèng,

Enjâ" ta" pas nyakalèyan,

Papolong ghân nè"-sakonè",

Èlong-polong dhaddiyâ bânnya" Akhèrra tanto kaollè

Bâburughân beccè" sè èghânḍhu" tembhâng è attas èngghi panèka

- a. èkaollè nyakalèyan
- b. mapolong ghân nè"-sakonè"
- c. èkaollè kalabân ènthèng
- d. èlong-polong nyakalèyan

7. Conto bâburughân beccè" è bâbâ panèka

- a. pamangghâ"ân ka orèng laèn
- b. ta" mabânnya" sokkor
- c. ajâgâ atè soccè
- d. la-nyala maghârsarèna orèng laèn

8. Pèlèyan oca" sè sorop kalabân bâtegghâ tembhâng Salangèt è nomer 6 è attas èngghi panèka

- a. èlong-polong
- b. ènthèng
- c. tanto
- d. kalabân

9. Alaghuwâghi tembhâng macapat Madhurâ kodhu aghuna" aghi

- a. bhâsa Madhurâ
- b. bhâsa Jhâbâ
- c. bhâsa Indonesia
- d. bhâsa Arab

10. Tembhâng macapat Madhurâ tamaso"

- a. musik pèntatonik
- b. musik diatonik
- c. musik diakronik
- d. musik sinkronik

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres.

1. Mènorot asallèpon, jhârbâ"âghi pasèra sè ngangghit tembhâng macapat è bâbâ panèka!

a. Mejhil sareng Maskumambang sè ngangghit

.....

b. Kasmaran tor Pucung sè ngangghit

.....

c. Dhurma sè ngangghit

.....

d. Sènom sè ngangghit

.....

d. Artatè sè ngangghit

.....

2. Jhâjhâl jhârbâ"âghi bânnya"na ghâttra tor ghuru bilângan è dâlem tembhâng Pangkor !

.....

3. Jhârbâ"âghi sarat-sarat sè èkaparlo ka"angghuy abhâḍhi tembhâng macapat!

.....

.....

.....

.....

4. Sebbuddhâghi 5 macem contona bâburughân beccè" sè akor sareng kabâḍâ"ân jhâman samangkèn!

.....

.....

5. Ngèrèng èyatorè ngangghit tembhâng sè aghânḍhu" bâburughân beccè". Pèlè sala sèttong macemma tembhâng macapat sè èkasokanè !

.....

.....

.....

.....

ASESMEN 1

Semester

Ghâncaran ka'angghuy soal nomer 1 kantos nomer 5.

Papangghiyân dâlem wawancara namong sabâtara bâkto, bhunten ta' saterrossa. Dhang-kaḍhâng sakejjhâ', ḍhâng-kaḍhâng abit ghumantong ḍâ' bâkto sè èsaḍiyâ'âghi sareng orèng sè aparèng pamangghi. Lumbrâna orèng sè aparèng pamangghi ampon saroju' otabâ ajhânjhiyân bhâb bâkto ka'angghuy papangghiyân panèka.

Orèng sè èwawancaraè èsebbhut kalabân narasombher. Dhinèng orèng sè awawancaraè èsebbhut kalabân pawawancara. Orèng sè èwawancaraè narasombher ngaghungè ha' ka'angghuy èwawancaraè sè akor kalabân parkara sè èkaonèngè.

Narasombher panèka jhughân ta' sakor mangghi orèng sè bângal èwawancaraè. Narasombher panèka ampon kalonta ngaghungè pangaonèngan sè lèbâr ngèngè bhâb sè ta' èkaonèngè panèka. Narasombher panèka tantona pènal è dâlem bhâb sè ta' èkaonèngè panèka.

Èyatorè parèngè tanḍhâ lang-kalèng pèlèyan jâwâbhân sè èyangghep lerres maghut ḍâ' ghâncaran è attas.

1. Papangghiyân dâlem wawancara namong sabâtara bâkto, bhunten ta'
 - a. Sabulân
 - b. Tello bulân
 - c. Lèma tao
 - d. saterrossa

2. Ɖâlem wawancara Ɖhâng-kaƉhâng sakejjhâ', Ɖhâng-kaƉhâng abit ghumantong Ɖâ' bâkto sè èsaƉiyâ'âghi sareng orèng sè aparèng
 - a. Obâng
 - b. Pamangghi
 - c. Dhunor
 - d. Ɖhâ'ârân
3. Lumbrâna orèng sè aparèng pamangghi ampon saroju' otabâ ajhânjhiyân bhâb bâkto ka'angghuy
 - a. Papangghiyân
 - b. AƉhâ'âr
 - c. Asalamet
 - d. Asalaman
4. Orèng sè èwawancaraè èsebbhut kalabân
 - a. Ghuru
 - b. Morèt
 - c. Pongghâbâ
 - d. Narasombher
5. Narasombher panèka ampon kalonta ngaghungè pangaonèngan sè
 - a. Lèbâr
 - b. Carèmè
 - c. BhuƉhu
 - d. Cangkolang

Ghâncaran ka'angghuy soal nomer 6 kantos nomer 10.

BâƉâ jhughâ sè nyoson bâgiyânna drama akadhi è bâbâ panèka.

6. Bhul-Ombhul

Bhul-ombhul panèka mènangka ghâmbhârân Ɖâri sèttong carèta drama sè bhâƉhi èkamaèn. Biyasana bhul-ombhul panèka sangajâ èbhâƉhi kadhiponapa sopajâ orèng kapèncot terro onènga ponapa maksoddhâ, terro onènga kadhi ponapa èssèna, ghâmpang èkaèmodhi.

7. Jhejjher Carèta

Mèngka asambhungna ongrodhâna kadhâddhiyân sèttong ka sèttongna è dâlem carèta.

Cem-macemma jhejjher carèta èngghi panèka :

a. jhejjher carèta majhu

Naskah sè nyarèta'aghi dâri kadhâddhiyan palèng awwâl kantos kadhâddhiyân sè pongkasân.

b. jhejjher carèta nyorot

Ongrodhâna carèta sè nyarèta'aghi kadhâddhiyâna carèta sè èkabidhi dâri panotobbhâ carèta sè biyasana ayèssè nasèbbhâ tokoh kèng-bingkèngna, pas abhâlik nyarèta'aghi kadhâddhiyân sè mamolan otabâ sè kadhâddhiyân sè palèng ngaḍâ'.

b. jhejjher carèta camporan

Carèta sè acampor antarana sè ajhâlân maju sareng sè ajhâlân nyorot otabâ carèta sè ajhâlân nyorot nyandher dâri kadhâddhiyan sè èyaḍâ' èpa kabingkèng, sè bingkèng èpaka'aḍâ' tor sabhâligghâ.

Èyatorè parèngè tanḍhâ lang-kalèng A manabi jâwâbhân 1,2, 3 sè lerres, parèngè tanḍhâ lang-kalèng B manabi jâwâbhân 1 sè lerres, parèngè tanḍhâ lang-kalèng C manabi jâwâbhân 2 sè lerres, parèngè tanḍhâ lang-kalèng D manabi jâwâbhân kalèro sadhâjâ.

6. Biyasana bhul-ombhul panèka sangajâ èbhâḍhi kadhiponapa sopajâ orèng

1. Kapèncot
2. Tèro onènga
3. Ghâmpang èkaèmodhi.
4. Ta' èkaparlo

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

7. Asambhungnga ongrodhâna kadhâddhiyân sèttong ka sèttongnga è dâlem carèta èsambhât

- 1. Jhejjher carèta
- 2. Latar
- 3. Panjhâk
- 4. Pangangghit

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

8. jhejjher carèta majhu èngghi panèka naskah sè nyarèta'aghi dâri kadhâddhiyan palèng awwâl kantos kadhâddhiyân sè

- 1. Mamolan
- 2. Pongkasan
- 3. Tokoh
- 4. Latar

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

9. Ongrodhâna carèta sè nyarèta'aghi kadhâddhiyâna carèta sè èkabidhi dâri panotobbhâ carèta kantos mamolanna èsambhât jhejjher carèta

- 1. Nyorot
- 2. Majhu
- 3. Camporan
- 4. Apoter

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

10. Carèta sè acampor antarana sè ajhâlân maju sareng sè ajhâlân nyorot èsambhât jhejjher carèta

- 1. Camporan
- 2. Majhu
- 3. Nyorot
- 4. Tokoh

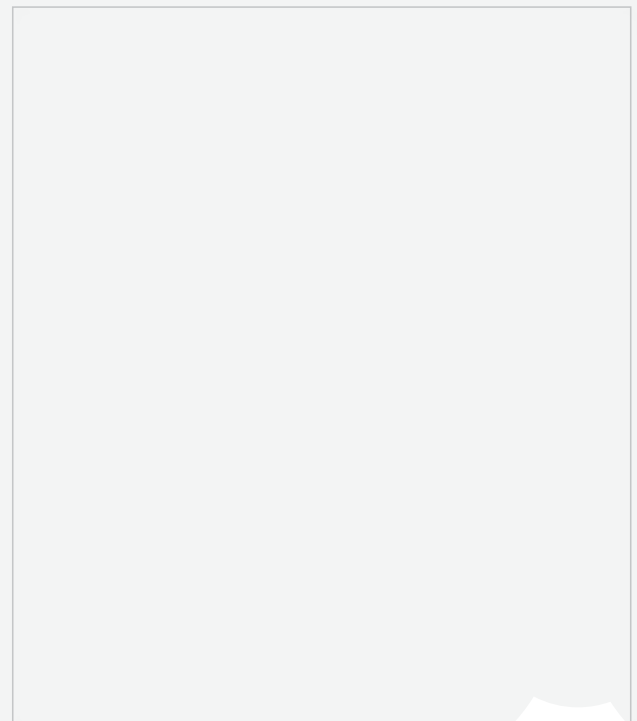
Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

a. A	c. C
b. B	d. D

Bâca'an ka'angghuy soal nomer 11 kantos nomer 15.

Pidato aropa'aghi jhâ-jhârbâ'ân sè èya-torraghi sèttong orèng dâ' orèng bânnya' kalabân tojjhuwân aparèng ghâmbhârân bhâb pa-ponapa sè parlo èkaonèngè. Pidato biyasana èpaḍâpa' aghuna'aghi bhâsa lèsan, nangèng nalèkana pidato èjhârbâ'âghi kèngèng èlampa'aghi kalabân aghuna'aghi tèks.

Pidato èyatorraghi kalabân bhâsa sè saè tor lerres ngèrèng atoran bhâsa. È jâman mangkèn, orèng sè apidato, kadhiyâ è bâkto akampanye, ḍheb-aḍhebbhân sareng orèng sè mèrengngaghi pidato, nangèng

manabi pidatona è tèlèvisi, orèng sè apidato ta' mabi dheb-adhebbhân sareng orèng sè mèrengngaghi.

Tèks pidato èserrât ka'angghuy maghâmpang dâ' sè ngastanè. Bâdâna tèks pidato dhâddhi pandhuman mongghu dâ' sè ajhârbâ'âghi. Kalabân pandhuman sè ka ator, èssèna pidato panèka jhegjheg tor sorop sareng gher-ogher (tema). Mèla dâri ghâpanèka, kalabân bâdâna pidato sè aghuna'aghi tèks otabâ pidato sè ta' aghuna'aghi tèks, andhâddhiyâghi cem-macemma pidato.

Akorraghi soal è bâbâ panèka kalabân jâwabhân sè bâdâ è kananna kalabân aghuna'aghi tanḍhâ pana.

1. Pidato aropa'aghi jhâ-jhârbâ'ân sè
èyatorraghi sèttong orèngdâ' orèng bânnya'
kalabân tojjhuwân aparèng ghâmbhârân
bhâb pa-ponapa sè parlo.....	a. ajhârbâ'âghi
2. Pidato biyasana èpaḍâpa'
aghuna'aghi bhâsa lèsan, nangèng nalèkana
pidato èjhârbâ'âghi kèngèng èlampa'aghi
kalabân aghuna'aghi	b. bhâsa
3. Pidato èyatorraghi kalabân bhâsa
sè saè tor lerres ngèrèng atoran	c. ngastanè
4. Tèks pidato èserrât ka'angghuy
maghâmpang dâ' sè	d. tèks
5. Bâdâna tèks pidato dhâddhi
pandhuman mongghu dâ' sè	e. èkaonèngè

Bâca'an ka'angghuy soal nomer 16 kantos nomer 20.

Manabi adhâsar sèpat èssèna pidato, tèks pidato bâḍâ 6 macem akadhi è bâbâ panèka.

1. Tèks Pidato Pamokka'na Lalampa'an

Èngghi panèka tèks pidato rèngkes ka'angghuy mokka' lalampa'an.

2. Tèks Pidato Jhâjhârbâ'ân

Èngghi panèka tèks pidato sè èyangghuy ḍâlem papangghiyân ka'angghuy mertè orèng laèn.

3. Tèks Pidato Sambutan

Èngghi panèka tèks pidato sè èjhârbâ'âghi è ḍâlem sèttong kadhâddhiyân otabâ sèttong lalampa'an kalabân èbâtessè bâkto.

4. Tèks Pidato Parasmèyan

Èngghi panèka tèks pidato sè èjhârbâ'âghi sareng orèng sè ngaghungè kakobâsa'an ka'angghuy arasmèyaghi settong lalampa'an.

5. Tèks Pidato Laporan

Èngghi panèka tèks pidato sè èssèna bhâb laporan.

6. Teks Pidato Tangghungjâwâb

Èngghi panèka teks pidato sè èssèna maḍâpa' pan-ponapan sè ampon èlampâ'aghi.

Èyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka maghut ḍâ' ghâncaran è attas.

1. Tèks pidato rèngkes ka'angghuy mokka' lalampa'an èsambhât tèks pidato. ...

2. Tèks pidato sè èyangghuy ḍâlem papangghiyân ka'angghuy mertè orèng laèn èsambhât tèks pidato. ...

3. Tèks pidato sè èjhârbâ'âghi è ḍâlem sèttong kadhâddhiyân otabâ sèttong lalampa'an kalabân èbâtessè bâkto èsambhât tèks pidato ...

4. Tèks pidato sè èjhârbâ'âghi sareng orèng sè ngaghungè kakobâsa'an ka'angghuy arasmèyaghi settong lalampa'an èsambhât tèks pidato ...

5. Tèks pidato sè èssèna maḍâpa' pan-ponapan sè ampon èlampa' aghi èsambhât tèks pidato ...

Baâca'an ka'angghuy soal nomer 21 kantos nomer 25.

Bâḍâ 3 macem bâgiyânna bhâsa sè parlo èkaonèngè tor èghuna' aghi ḍâlem abhâḍhi tèks pidato, èngghi panèka (1) pèlèyan oca', (2) sosonan okara, tor (3) onḍhâgghâ bhâsa.

1) Pèlèyan Oca'

Pèlèyan oca' aghânḍhu' artè aparèng ghâmbhârân sè paḍâ mongghu ḍâ" orèng sè mèrengngaghi pidato. Artèna, ca"-oca" sè èpèlè kodhu teppa" tor sorop. Teppa" ḍâlem artè ngaghungè ma"na otabâ artè sè pastè. Sorop ḍâlem artè akor sareng kabâḍâ"ân, èngghi panèka ngaonèngè pasèra sè rabu, tor jhughân ta" kèngèng kalèp ponapa tojjhuwannèpon papangghiyân, ponapa seminar, diskusi, ponapa aparèng bâburughân sè saè ḍâ" para morèd, santrè, otabâ para ḍâd-ngoḍâdhân. Salaèn ghâpanèka, oca" sè èpèlè kèngèng èbirjh" kantos orèng sè mèrengngaghi ngaghâli ḍâ" èssèna pidato.

2) Sosonan Okara

Okara sè èghuna" aghi ḍâlem tèks pidato aropa" aghi okara-okara panḍâ", okara sè jhujhuk, okara aktif, tor okara positif. Okara-okara panèka èghuna" aghi tè-ghântèyan ollè ta" mabhusen ḍâ" orèng sè mèrengngaghi.

3) Onḍhâgghâ Bhâsa

È ḍâlem bhâsa Madhurâ bâḍâ onḍhâgghâ bhâsa èngghi panèka èngghi bhunten saè sè sokkla otabâ camporan. Bâḍâ onḍhâgghâ bhâsa engghi enten saè sè sokkla otabâ camporan. Bâḍâ onḍhâgghâ bhâsa enjâ' iyyâ saè sè sokkla otabâ camporan. Sè èsambhât camporan èngghi panèka onḍhâgghâ bhâsa sè ècampor sareng onḍhâgghâ bhâsa sè langkong tèngghi. Langkong saè aghuna' aghi onḍhâgghâ bhâsa èngghi bhunten.

Èyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka maghut dâ' ghâncaran è attas.

1. Aponapa ma' oca' sè èghuna'aghi dâlem pidato panèka kodhu èpèlè?
2. Aponapa ma' okara sè èghuna'aghi dâlem apidato sè panḍâ' bisaos'?
3. Aponapa ma' ca'-oca' sè èghuna'aghi dâlem apidato panèka parlo èbirjhi'?
4. Ponapa bhidhâna bhâsa teppa' sareng bhâsa sè sorop?
5. Ponapa pangghibhâddhâ manabi apidato aghuna'aghi bhâsa caporan?

Rokat Tasè'

Rokat tasè' panèka mènangka bhuḍhâjâ Madhurâ kabid kona. Lalampa'an panèka aropa'aghi bujud rassa sokkorra rèng majâng ḍâ' Sè Amorbâ Jhâghât. Salameddhân panèka èpabâḍâ è tasè' arèng-sareng. È tasè' panèka rèng-orèng aparnyo'onan moghâ bânnya'a kèngèng jhuko'. Rèng-orèng aparnyo'onan moghâ èparèngana kasalameddhân sareng Sè Maha Kobâsa. Lalampa'an Rokat Tasè' panèka èpabâḍâ bulan ka ennem ka pètto'.

Ca'-oca' Parlo:

1. Ḍrama tradisinal
2. Ḍrama moḍèrn
3. Skènario

Pertanyaan Pemantik

1. Ponnaḍa ḍrama moḍèrn' pamèka?
2. Ponnaḍa bhidhâna sareng ḍrama tradisional?
3. Ponnaḍa'an bhidhâna carèta panḍâ' sareng novèl ?
4. È ka'ḍimma sampèyan ngoladhi ḍrama moḍèrn'?
5. Ponnaḍa ghunana sampèyan ajhâr ḍrama?

www.dkp.jatimprov.go.id

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi dan pesan pada teks drama modern berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu memaknai kosa kata baru pada teks drama modern berbentuk audiovisual.
3. Peserta didik mampu menganalisis dan menelaah makna yang tersurat dan yang tersirat dalam teks drama modern yang dibaca dan dipirsa.
4. Peserta didik mampu menyimpulkan pesan dalam teks drama modern yang dibaca dan dipirsa dengan menggunakan ondhâgghân bhâsa.
5. Peserta didik mampu menirukan teks drama modern yang disajikan sesuai dengan tata krama.
6. Peserta didik mampu menulis dan menyunting teks drama modern sederhana dengan menggunakan bhâsa lalongèt dan berdasarkan pengalaman pribadi dan atau kehidupan sehari-hari disesuaikan ondhâgghân bhâsa.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèyarsa'aghi patètè nalèka ghuruna otabâ kancana sampèyan maos jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana.

Drama Modèrn

Oca' drama aghânḍhu' artè èngghi panèka macemma sastra sè aropa'aghi kanḍhâna tokoh è ḍâlem carèta ka'angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung.

Ponapa sè kacarèta panèka aghâmbhârrâghi kadhâddhiyân sè bâḍâ è ḍâlem kaoḍi'ân rè-sa'arè. Tanton sè ngangghit drama ngaghungè bâkto ka'angghuy mamaso' hal-hal sè bânne kadhâddhiyân è ḍâlem kaoḍi'ân rè-sa'arè. Hal panèka sokkla ḍâri sè ngangghit drama.

Manabi sè èkacarèta è ḍâlem drama panèka nombuwâghi rassa sossa tor nèserra orèng sè ngoladhi panèka èsambhât drama tragèdi. Orèng sè ngoladhi tragèdi panèka kantos bâḍâ sè aghârâbhs aèng soca. Orèng sè ngoladhi drama panèka jhughân regghet ḍâ' ka tokoh sè ngaghungè têngka lako ta' saè è ḍâlem carèta.

Manabi sè èkacarèta è ḍâlem drama panèka nombuwâghi rassa pèrak tor loco ḍâ' ka sè ngoladhi panèka èsambhât drama komèdi. Orèng sè ngoladhi komèdi panèka kasokan akel-bhâcèkel asabâb carètana sè bâḍâ è ḍâlem komèdi panèka nombuwâghi rassa loco.

Bâḍâ jhughân drama sè ta' malolo loco sareng ta' malolo masossa ḍâ' ka sè ngoladhi. Rassa pèrak tor loco sareng rassa sossana paḍâ bâḍâ. Drama sè kadhi panèka èsambhât.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Oca' drama aghânḍhu' artè èngghi panèka
2. Ponapa sè kacarèta panèka aghâmbhârrâghi

3. Sè ngangghit drama ngaghungè bâkto ka'angghuy mamaso' hal-hal sè
4. Manabi sè èkacarèta è dâlem drama panèka nombuwâghi rassa sossa tor nèserra orèng sè ngoladhi panèka èsambhât
5. Manabi sè èkacarèta è dâlem drama panèka nombuwâghi rassa pèrak tor loco dâ' ka sè ngoladhi panèka èsambhât

Lalampaan 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Sokkla = tollèn.
2. Aghârâbhâs = bânnya" sè ghâgghâr ta' ètengnet.
3. Tragedi = drama sè carètana aghânḍhu' hal sè sossa otabâ masossa dâ' ka sè ngoladhi.
4. Komedi = drama sè nombuwâghi rassa pèrak tor loco dâ' ka orèng sè ngoladhi.
5. Tragikomedi = drama sè aghânḍhu' bâgiyân sè nombuwâghi rassa pèrak, sareng aghânḍhu' bâgiyân sè nombuwâghi rassa sossa.

Lalampaan 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Drama modèrn jhugân aghânḍhu' wawancang. Dhinèng wawancang panèka aghuna'aghi ḍhâ-tanḍhâ ka'angghuy ghâmpangnga èmaos tor èkaèmodhi aktris tor aktor.

Ḍhâ-tanḍhâ sè lumbrâ èghuna'aghi dâlem wawancang sala sèttongnga èngghi panèka titi' ḍuwâ'. Tanḍhâ panèka lumbrâ èghuna'aghi nalèka nyerrat ḍhâbuna sèttong tokoh. Asabâb ḍhâbu panèka èḍhâbuwâghi sareng tokoh, dhâddhi parèngè tanḍhâ pettè" è aḍâ'na ḍhâbu sareng è buḍina ḍhâbu.

B. Ngereng Maos

Ëyatorè maos tor pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Bâgiyân-bâgiyân Drama Moḍèrn

Ampon èjhârbâ"âghi è attas jhâ" drama panèka aropa"aghi macemma sastra sè aropa"aghi kanḍhâna tokoh è ḍâlem carèta ka"angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung. Tantona drama panèka aghânḍhu" bâgiyân-bâgiyân akadhi sastra laènna. Bâgiyân-bâgiyân panèka akadhi alur, tokoh, latar, pakakas, sareng bhâsa sè èghuna"aghi.

Manabi alur panèka èbhânḍhingngâghi sareng compo", alur panèka aropa"aghi ḍhâsarra sèttong carèta. Bhângon ḍhâsarra carèta panèka kabânnya"an aropa mamolanna kadhâddhiyân, apadhu, padhuna tambâ dhâddhi kantos mangghi jhâlân ka"angghuy malastarè padhu ḍâlem carèta. Ghâlimpo"na kadhâddhiyân ḍâlem carèta neng sèttong drama èsambhât bhâbhâghân.

Tokoh drama panèka aropa"aghi panglako è ḍâlem drama. Panglako panèka kodhu aghânḍhu" tello" hal èngghi panèka bâgiyân fisiologis, bâgiyân sosiologis, sareng bâgiyân psikologis. Bâgiyân fisiologis aropa"aghi kabâḍâ"âna bhâdhân, lakè" otabâ binè", sareng salèrana. Bâgiyân sosiologis aropa"aghi pangkaddhâ, sakola"anna, aghâmana, ideologina, sareng samacemma. Bâgiyân psikologis aropa"aghi kapènterranna, bâbâteggâ, pangala"na, sareng samacemma.

Latar panèka aropa"aghi kennengngan sareng bâktona sèttong kadhâddhiyân è ḍâlem carèta. Drama panèka èstona nèro kabâḍâ"ân sè saongghuna sè lerres bâḍâ. Polana nèro, drama tantona bhunten ta" sokkla akadhiyâ sè saongghuna. Ka"angghuy mapaḍâ sareng aghâmbhârrâghi kabâḍâ"ân sè saongghuna, èghuna"aghi pètodhu ka"angghuy alampa"aghi sèttong lalampân. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Dhinèng kanḍhâna tokoh èsambhât wawancang.

Pakakas panèka aropa"aghi ponapa sè èkparlo ka"angghuy mabâḍâ tatèngghun è attas pangghung. Hal sè èkparlo tokoh è attas pangghung akadhi kalambhi, bedḍhâ"sareng hal sè èkparlo ka"angghuy pangghungnga, akadhi dhâmar sareng samacemma.

Bhâsa sè èghuna" aghi è ðhâlem drama akor sareng bâbâtek tor pangkaddhâ tokoh. Manabi tokoh panèka bâbâtegghâ kasar, tantona bhâsa sè èghuna' aghi kasar. Sabhâligghâ manabi tokoh panèka bâbâtegghâ alos, tantona bhâsana jhugân alos. Sapanèka jhughân sareng pangkaddhâ tokoh. Manabi pangkaddhâ mabâ, akanðhâ sareng tokoh sè pangkaddhâ tèngghi, tantona bhâsana alos. Sapanèka jhughân sabhâligghâ.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. drama panèka aropa" aghi macemma sastra sè aropa" aghi kanðhâna tokoh è
.....
2. Tantona drama panèka aghânðhu'
3. Bâgiyân-bâgiyân drama panèka akadhi
4. Latar panèka aropa" aghi
5. Ghâlimpo"na kadhâddhiyân ðâlem carèta neng sèttong drama èsambhât
.....

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaðânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Sapanèka
2. Tokoh
3. Èkaparlo
4. Èghuna' aghi
5. Akanðhâ

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Sanaosa ðhâbuna sèttong tokoh bâðâ è nga'-tengnga'anna okara, koðhu kabiðhi kalabân aksara rajâ. Nyamana kennengngan jhughân èserrât ngangghuy aksara rajâ. Kajhâbhâ nyamana kennengngan panèka dhâddhi nyamana cem-macemma buwâ, pakakas, tor bhârang. Opama kunci inggrès, labu cèna, kacang arab, sareng laènnèpon.

È ðâlem teks drama modèrn jhugân bâðâ pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong kadhâddhiyân è ðâlem carèta. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Kramagung panèka kodhu parèngè tanðhâ korong pamokka' è aðâ'na kramagung èparèngè tanðhâ korong panotop è bingkèngnga kramagung.

C. Ngereng Abu-Ðhabu

Èyatorè maos tor pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Pakakas Ka'angghuy Ghuli Enneng sareng Kandhâ

Drama modèrn jhugân aghânðhu" wawancang. Dhinèng wawancang panèka aghuna"aghi ðhâ-tanðhâ ka"angghuy ghâmpangnga èmaos tor èkaèmodhi aktris tor aktorèpon.

Ðhâ-tanðhâ sè lumbrâ èghuna"aghi ðâlem wawancang sala sèttongnga èngghi panèka tètè" ðuwâ". Tanðâ panèka lumbrâ èghuna"aghi nalèka nyerrât ðhâbuna sèttong tokoh. Asabâb ðhâbu panèka èðhâbuwâghi sareng tokoh, dhâddhi parèngè tanðhâ pettè" è aðâ"na ðhâbu sareng è buðina ðhâbu.

Sanaosa ðhâbuna sèttong tokoh bâðâ è nga"-tengnga"anna okara, koðhu kabiðhi kalabân aksara rajâ. Nyamana kennengngan jhughân èserrât ngangghuy aksara rajâ. Kajhâbhâ nyamana kennengngan panèka dhâddhi nyamana cem-macemma buwâ, pakakas, tor bhârang. Opama kunci inggrès, labu cèna, kacang arab, sareng laènnèpon.

È dâlem teks drama modèrn jhugân bâdâ pètodhu ka"angghuy alampa"aghi sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Kramagung panèka kodhu parèngè tanḍhâ korong pamokka" è aḍâ"na kramagung èparèngè tanḍhâ korong panotop è bingkèngnga kramagung.

È bâbâ panèka contona kanḍâ.

Kanca Kènthel

Tokoh: Aurora, Fatim, Suci, Nabèl, Bilqis.

Bilqis mènangka pottrana Pa" Bupati. Katèmbhâng kanca sakola"anna sè laèn, Bilqis tamaso" pottrana orèng soghi. Sanaosa pottrana orèng bâdâ, Bilqis ta" tèngghi pangala"na, namong Bilqis toḍusân. Mèlana è sakola"an taḍâ" na"-kana" sè bângala akanca. Sèttong arè nalèka rèt-morèt bâdâ è tanèyan è aḍâ"na kellas, Aurora mabângal nyemma"è Bilqis tor ngajhâk aḍhâ-kanḍhâ.

Aurora : "Bilqis, ma" lako ngalamon?" (Mabhârânca)

Bilqis : "Enjâ", bâ"na ngara nyangka sèngko" ngalamon. Ma" la bhâi bâ"na."

Aurora : "Sèngko" ḍing-ngèḍing bâ"na pottrana Pa" Camat. Bhâ" bhenderrâ, yâ?"

Bilqis : "Ca"na sapa jârèya? Ma" la ngèḍing bhâi bâ"na." (Semmo toḍus)

Aurora : "Saongghuna bâ"na ka"alok è ḍinna". Coma bâna ta" tao.

Mala : sèngko" ta" nangalè bâ"na anḍi" kanca. "

Bilqis : "Sèngko" toḍus bâna ta" tao sè mabhârânca"a ka orèng anyar. Ta" tao apa sè èkakanḍhâ"â ka aḍâ".

Aurora : "Mon pèra" jârèya bâna jhâ" kobâtèr. Mara ètolongana.

Sèngko" makennala bâ"na moso tang kanca sè laèn."

Bilqis : "Ongghuwân? Sènga" sèngko" toḍus sè acaca"a ka aḍâ"." Aurora : "Iyâ, mara noro".

Bilqis : "Ḍâ" emma?"

Aurora : "Ca"na terro anḍi"a kanca."

Bilqis : "Iyâ. " (sambi jhâghâ ḍâri katoju"âna)

Aurora lajhu ngèbâ Bilqis ka Fatim, Suci, bân Nabèl sè prappa"na ju" - toju" katellowan sambu ngakan manèsân.

Suci : "Ma" bhuruwâna bâ"na abhâng orèng anyar, Ra?"

Aurora : "Rèya ghi" bhuru kènthel so sèngko". Ca"na terro nambâ"âna kanca kènthel polè."

Natasa : "Sokkor, Ra. Fatim, bân Suci satèya prappa"na posang."

Bilqis : "Apa sè èkaposang?"

Fatim : "Sè katello rèya bengkona u-jhâu. Mon olahraga posang. Satengnga ennem lagghu kodhu bâdâ è lon-alon. Malarat nyarè motor."

Bilqis : "Bârâmma mon ngènep è bengko? Pokol lèma" lagghu ma" areng-bhâng èyaterraghi tang supèr ka lon-alon."

Suci : "Adu, sakalangkong, yâ. Arèya jâwâbhân sè èyantós bân èsarè. Moghâ ba"na ta" bhusenna."

Bilqis : "Enjhâ", ka sèngko" mon la kènca palotan, mon la kanca tarètân."

Aurora, Suci, Fatim, bân Nabèl paḍâ asalaman ka Bilqis. Sè ka empa" paḍâ jhembhâr.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Wawancang panèka aghuna"aghi ḍhâ-tanḍhâ ka"angghuy ghâmpangnga èmaos tor èkaèmodhi
2. Ḍhâ-tanḍhâ sè lumbrâ èghuna"aghi ḍâlem wawancang sala sèttongnga èngghi panèka
3. Tanḍâ panèka lumbrâ èghuna"aghi nalèka nyerrat
4. Ḍhâbu panèka èḍhâbuwâghi sareng tokoh, dhâddhi parèngè tanḍhâ
5. Sanaosa ḍhâbuna sèttong tokoh bâdâ è nga"-tengnga"anna okara, kodhu kabidhi kalabân

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Nyerrat
2. Dhâbuna
3. Jhâghâ
4. Dâri katoju"âna
5. Dhâbuna

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

È ḍâlem teks drama moḍèrn jhugân bâḍâ pètodhu ka"angghuy alampa"aghi sèttong kadhâddhiyân è ḍâlem carèta. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Kramagung panèka kodhu parèngè tanḍhâ korong pamokka" è aḍâ"na kramagung èparèngè tanḍhâ korong panotop è bingkèngnga kramagung.

D. Ngereng Nyerrat

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanyana.

Amaèn Drama Moḍèrn

Skenario drama sè ampon èyangghit panèka tojjhuwâna ka"angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung. Aktor sareng aktris sè dhâddhi tokoh è ḍâlem carèta, tantona nyonto kadhâddhiyân sè saongghuna. Ponapa sè èyaghem tokoh panèka nyonto

kabâḍâ"ân sè saongghuna. Manabi è ḍâlem kaoḍi"ân rè-sa"arè tokoh panèka ngaghem jakèt, èḍâlem carèta tokoh panèka ngaghemjakèt.

Pangghung jhughân èpapadâ sareng kabâḍâ"ân rè-sa"arè. Manabi kadhâddhiyân panèka bâḍâ è aḍâ"na kellas, tantona pangghung panèka aropa aḍâ"na kellas. Sapanèka jhughân kadhâddhiyân laèn è ḍâlem carèta.

Sapanèka jhughân sareng yuswaèpon tokoh. Manabi yuswaèpon tokoh è ḍâlem carèta panèka seppo, ènghalè yuswaèpon aktor sareng aktris panèka anom, tanto aktor sareng aktris panèka èparèngè beḍḍhâ" sopajâ kaoladhân seppo. Sapanèka jhughân kadhâddhiyân laèn è ḍâlem carèta.

Manabi kadhâddhiyân è ḍâlem carèta nalèka sèyangngâ, nèngkali drama panèka dhâddhi tatèngghun lem-malem, tantona dhâmar èpatèra" akadhiyâ sèyangnga. Sadhâjâ kadhâddhiyân malèm nalèka drama panèka sèyangnga, tantona ènyarèyaghi cara sopajâ akadhiyâ malem.

Drama panèka langkong samporna manabi èparèngè musik otabâ tabbhuwân. Kadhâddhiyân è ḍâlem carèta langkong genna" èghâmbhârraghi manabi è ḍâlem drama panèka èparèngè musik otabâ tabbhuwân.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Skenario drama sè ampon èyangghit panèka tojjhuwânna ka"angghuy
2. Aktor sareng aktris sè dhâddhi tokoh è ḍâlem carèta, tantona nyonto
3. Ponapa sè èyaghem tokoh panèka nyonto kabâḍâ"ân sè
4. Pangghung jhughân èpapadâ sareng kabâḍâ"ân
5. Manabi yuswaèpon tokoh è ḍâlem carèta panèka seppo, ènghalè yuswaèpon aktor sareng aktris panèka anom, tanto

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Yuswaèpon
2. Seppo
3. Akadhiyâ
4. Genna'
5. Langkong

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Nalèka sèttong drama ekamaèn è attas pangghung tantona bâḍâ sè saè bâḍâ jhughân sè korang saè. Manabi kanḍâna tokoh panèka ta" ghâ"-tapalghâ" akor sareng kabâḍâ"ân rè-sa"arè, tanto drama sè èkamaèn panèka saè. Tanto drama panèka ta" saè manabi sabhâligghâ.

Sè ngoladhi drama tantona bâḍâ sè nyaghemmè drama sè ampon kalampan èkabidhi ḍâri èssèna drama. Bâḍâ sè senneng ka carèta sè mellassaghi. Bâḍâ sè senneng ka carèta sè loco. Bâḍâ sè senneng ka carèta sè bâḍâ mellassa sareng bâḍâ locona.

Orèng sè nyaghemmè drama jhughân bâḍâ sè ngoladhi aktor sareng aktrissa. Manabi aktor sareng aktris panèka amaèn akadhiyâ kabâḍâ"ân rè-sa"arè, tanto aktor sareng aktris drama panèka èkasennengngè tor èyalem. Manabi sabhâligghâ, èssèna sangghemman panèka bhâb calèyan ḍâ" ka aktor sareng aktris drama ghâpanèka.

Bâḍâ jhughân orèng sè nyaghemmè drama bhâb rasoghânnèpon aktor sareng aktris. Bâḍâ sè aḍhâbu jhâ" rasoghânnèpon aktor sareng aktris nalèka amaèn drama ta" akor sareng carètaèpon. Manabi tokoh seppo, tantona bârna rasoghânnèpon ngakorrâghi

sareng seppowèpon tokoh. Sabhâligghâ manabi tokoh panèka anom, tantona ngakorrâghi sareng yuswana tokoh. Sapanèka jhughân beḍḍhâ", tabbhuwân, sareng dhâmarrèpon. Sadhâjâna kodhu akor sareng èssèna drama.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambhi mokka' Kamus Bhasa Madhura

Ca'-oca' sè Malarat:

1. Mellassaghi = lalampa"an sè nombuwâghi rassa nèserra orèng sè ngoladhi.
2. Ta" tèghâ = ta" kowat atèna, ta" mangghâ (sinonim).
3. Aktor = orèng lalakè" sè dhâddhi panglako è ḍâlem drama.
4. aktris = orèng bâbinè" sè dhâddhi panglako è ḍâlem drama
5. bâburughân beccè" = pangajhârân sè akor sareng atoran aghâma, atoran naghârâ, tor adhât sè kalampan bhân-sabbhân kennengngan.

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorrâghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyâjhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Jhâjhârbâ'ânnâ ḍrama moḍèrn		
2. Bagiyân-bâgiyânnâ ḍrama moḍèrn		
3. Ghunana bâburughân beccè'		
4. Ghunana kramagung		
5. Nyerrat skenario		

**A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres.**

1. Macemma sastra sè aropa"aghi kanḍhâna tokoh è ḍâlem carèta ka"angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung èsambhât ...
 - a. Tokoh
 - b. Latar
 - c. Pangghung
 - d. Drama
2. Ponapa sè kacarèta panèka aghâmbhârâghi kadhaddhiyân sè bâḍâ è
 - a. Mèmpè sè saè
 - b. Radio sè loco
 - c. Kaoḍi"ân rè-sa"arè
 - d. Kaoḍi"ân sè èndhâ
3. Manabi sè èkacarèta è ḍâlem drama panèka nombuwâghi rassa sossa tor nèserra orèng sè ngoladhi panèka èsambhât ...
 - a. Carèta mellas
 - b. Drama loco
 - c. Carètana manèserran
 - d. Drama tragedi
4. Orèng sè ngoladhi drama panèka regghet ḍâ" ka tokoh sè ngaghungè têngka lako ...
 - a. Sè saè ḍâ" ka aghâma
 - b. Sè ta" saè è ḍâlem carèta
 - c. Maghellâ"ân orèng
 - d. Manèserran orèng
5. Manabi sè èkacarèta è ḍâlem drama panèka nombuwâghi rassa pèrak tor loco ḍâ" ka orèng sè ngoladhi panèka èsambhât
 - a. Carèta mellas
 - b. Drama komedi
 - c. Carètana manèserran
 - d. Drama tragedi

6. Orèng sè ngoladhi drama panèka kasokan akèl-bhâcèkel asabâb carètana.....
- Sè saè dâ" ka aghâma
 - Sè ta" saè è dâlem carèta
 - nombuwâghi rassa loco
 - Manèserran orèng
7. Drama sè aghânḍhu" rassa pèrak tor loco sareng rassa sossana paḍâ bâḍâ èsambhât ...
- Tragikomedi
 - Drama komedi
 - Carètana manèserran
 - Drama tragedi
8. Sè ta" tamaso" bâgiyânna drama èngghi panèka ...
- Alur
 - Bhiri
 - Tokoh
 - Latar
9. Ghâlimpo"na kadhâddhiyân dâlem carèta neng sèttong drama èsambhât
- Bhâsa
 - Bhâbhâghân
 - Tokoh
 - Latar
10. Kabâḍâ"âna bhâdhân, lakè" atabâ binè", sareng salèrana neng sèttong drama èsambhât
- Fisiologis
 - Sosiologis
 - Psikologis
 - Ideologis
11. Pangkaddhâ, sakola"anna, aghâmana, tor ideologina tokoh neng sèttong drama èsambhât
- Fisiologis
 - Sosiologis
 - Psikologis
 - Ideologis
12. Kapènterranna, bâbâtegghâ, tor pangala"na tokoh neng sèttong drama èsambhât
- Fisiologis
 - Sosiologis
 - Psikologis
 - Ideologis

13. Kennengngan sareng bâktona sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta neng sèttong drama èsambhât
- a. Alur
 - b. Bhiri
 - c. Tokoh
 - d. Latar
14. Ponapa sè èkaparlo ka"anghuy mabâdâ tatèngghun è attas pangghung neng sèttong drama èsambhât
- a. Perlengkapan
 - b. Bhâbhâghân
 - c. Tokoh
 - d. Latar
15. Manabi tokoh panèka bâbâtegghâ kasar, tantona bhâsa sè èghuna"aghi
- a. Tèngghi
 - b. Tengnga"an
 - c. Kasar
 - d. Alos

B. Èssè"è tè"-titè" è bâbâ panèka kalabân jawâbân sè sorop.

- 1. Kramagung èngghi panèka
- 2. Aktor èngghi panèka
- 3. Aktris èngghi panèka
- 4. Bâburughân beccè" èngghi panèka
- 5. Wawancang èngghi panèka

Ngen-Angen

Ngen-angen panèka bhânget èkparlo ka'angghy aparèng bâburughân dâ' ngangoḍâdhân sopajâ masanat abâ'na ngaḍhebbhi kao'ḍi'ân sè bhâkal ḍâteng. Na' poto èyarep ghâḍhuwân ngen-angen. Ngen-angen panèka aropa'aghi pèlèyan sè bhâḍhi ètojju ngangoḍâdhân.

Ca'-oca' Parlo:

1. Drama Tradisinal
2. Drama Modern
3. Skenario

Pertanyaan Pemantik

1. Ponapa sampèyan onèng ka aksara rèka'an?
2. Èka'ḍimma sampèyan ngoladhi aksara rèka'an?
3. Aponapa ma' bâḍa aksara rèka'an?
4. Ponapa ghunana ajhâr aksara rèka'an?
5. Ponapa pangghibhâddhâ manabi ta' onèng aksara rèka'an?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi isi informasi dan pesan pada Carakan Madhurâ berbentuk audiovisual.
2. Peserta didik mampu mengidentifikasi pemilihan diksi (lalongèt), kosa kata, èjhâ'ân serta Carakan Madhurâ yang dibaca dan dipirsa.
3. Peserta didik mempresentasikan hasil diskusi tentang Carakan Madhurâ sesuai tatakrama dan onḍhâgghân.
4. Peserta didik mampu menulis dan menyunting Carakan Madhurâ sederhana dengan menggunakan bhâsa lalongèt dan berdasarkan pengalaman pribadi dan atau kehidupan sehari-hari disesuaikan onḍhâgghân bhâsa.
5. Peserta didik mampu menulis kalimat sederhana teks tembhâng macapat (salongèt/artatè/kasmaran) dengan menggunakan Carakan Madhurâ (aksara murda, rekaan, mangajhapa).

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèrengngaghi jhâjhârbâ'âna ghuruna sampèyan ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

Ghi' jhâman ðhimèn taḍâ' aksara Latèn akadhi samangkèn. Aksara sè èghuna'aghi ghi' jhâman ðhimèn èngghi panèka aksara Carakan Madhurâ.

Kalabân maso'na aghama Islam ka Madhurâ, maso' jhughân ca'-oca' ḍâri bhâsa manca otamana ca'-oca' ḍâri bhâsa Arab. Akadhi oca' Zakat , Iḍul Fitri, sareng salaènna.

Ca'-oca' ḍâri bhâsa Arab akadhi oca' Zakat , Iḍul Fitri, sareng salaènna panèka tantona kodhu serrat kalabân Carakan Madhurâ. Aksara ghâjâng ta' kèngèng ghuna'aghi amarghâ taḍâ'. Dhâddhi pas èpabâḍâ aksara rèka'an Carakan Madhurâ.

Bhâb Aksara Réka'an Carakan Madhurâ

Bhângonna aksara rèka'an akadhi è bâbâ panèka.

	= gha	pasanganna	
	= dza	pasanganna	
	= fa	pasanganna	
	= ha	pasanganna	
	= za	pasanganna	

Aksara Rajâna Aksara Rèka'an sareng

Pasanganna Macem sareng bujuddhâ Aksara Rèka'an

$\overset{*}{\text{ဂါ}} = \text{Ghâ} \quad \text{Gholib} = \overset{*}{\text{ဂါ}}\overset{\circ}{\text{လိဗ}}$

Fa = Fa Fatima = *ฟาติมา*

Ha Hisam

 (dza) sareng taḍâ" aksara rajâna, jhughâ taḍâ" pasangan aksara rajâna.

Pasangan Aksara Rajâna Aksara Rêka"an ;

 = Gha
  = Abdul Ghani

ᠭᠡ = Fa **ᠮᠤᠰᠦᠳᠢᠯᠢ** = Mas Fadi

Ha = Ha Dhin = Dhin

Halin

॥ ឆ្នាំ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ថ្ងៃ ខែ ១១ ១១

= Fathan sareng Fittriyah satarètan

$$\| \text{កំណត់ការបំប្លែងពីប្រភេទ A ទៅប្រភេទ B} \| =$$

Hasan bân Hosèn sapopowan

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. Ghi' jhâman ðhimèn taḍâ' aksara Latèn akadhi
2. Aksara sè èghuna'aghi ghi' jhâman ðhimèn èngghi panèka
3. Kalabân maso'na Aghama Islam ka Madhurâ, maso' jhughân ca'-oca' ḍâri
4. Ca'-oca' ḍâri bhâsa manca otamana ca'-oca' ḍâri bhâsa Arab akadhi oca'.....
5. Ca'-oca' ḍâri bhâsa Arab akadhi oca' Zakat , lḍul Fitri, sareng salaènna panèka tantona kodhu serrat kalabân.....

Lalampa'an 2

Ëyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânnanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Jhâman 4. Aksara ghâjâng 3. Aksara
2. Dhimèn 5. Amarghâ

Lalampa'an 3

Ëyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi
okarana sapèyan dhibi'.

To-contona Aksara Rajâna Aksara Rêka"an neng okara:

ឬ ប្រសិនបើមានការប្រកាសពីសភាពស្របគ្នា ឬ ឬ ប

Mas Ghalib èsaladhi Ghoib

[illegible]

Fathan sareng Fittriyah satarètan

3. *॥ कलमपानकं बभूवुः कलमपानं विदुः ॥*
4. *॥ कलमपानं कलमपानं कलमपानं ॥*
5. *॥ कलमपानं कलमपानं कलमपानं ॥*
6. *॥ कलमपानं कलमपानं कलमपानं ॥*

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânnanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Manabi	4. Ca'-oca'
2. Ghâncaran	5. Ghâlimpo'na
3. Karembhâk	

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'âghi okarana sapèyan dhibi'.

Ca-oca' ḍâri naghârâ manca panèka nambâi kasoghiyânnâ bhâsa Madhurâ. Polana manabi bhâsa panèka ta' tabukka' ka'angghuy nyerrep bhâsa-bhâsa ḍâri naghârâ manca bhâsa panèka tanto matè.

Atambâna bhuḍhâjâ jhughân nambâi bhâsa. Bhârâng-bhârâng sè bâḍâ panèka jhughân bhuḍhâjâ. Nyamana bhârâng-bhârâng panèka dhâddhi bhuḍhâjâ. Ghunana bhârâng-bhârâng panèka dhâddhi bhuḍhâjâ. Saka'ḍinto kantos bânnya' taon.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Èyatorè dhâbuwâghi kanḍhâ è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana..

Jhâjhârbâ'ân bhâb Aksara Rèka'an

Hairil mèyos ka dhâlemma aghungnga ka'angghuy nyo'on jhâjhârbâ'ân bhâb Aksara Rèka'an.

Hairil : Assalamu'alaikum Ghung.

Aghung : Wa'alaikumussalam. Bâ'na, Cong. Maḍḍhâ. Maso', Cong.

Hairil : Èngghi, Ghung.

Aghung : Pojhur bulâ dhuli molè ḍâri Parsanga. Kabhenderrân bulâ mellè apen è ghu'essa'.

Hairil : Èstona abdhina amoskèla bhâb Aksara Rèka'an ka padhâna, Ghung.

Aghung : Horop sè ghu'emma sè ta' tao?

Hairil : k+yRiyJs/ ka'dinto ghung

Aghung : Ghânèko bâca'anna Haril Basar.

Hairil : Èngghi, Ghung. Sakalangkong.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka.

1. k [ɪ r s ɪ y f i

Bâca'anna

2. p ɪ r i k ɪ r ɪ k l n

Bâca'anna

3. g | j | y |

Bâca'anna

4. [s o l f | k |

Bâca'anna

5. [k | p |

Bâca'anna.....

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Sakalangkong

4. Aksara

2. Maḍḍhâ

5. Dhuli

3. Pojhur

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'âghi okarana sapèyan dhibi'.

Kalabân bâḍâna Aksara Rèka'an panèka ḍhâḍhâbun sè ḍâri bhâsa Arab sè ta' kèngèng èserrât polana taḍâ' horobbhâ è ḍâlem Carakan Madhurâ, pas dhuli kaserrât. Sanaosa ta' èpangghi pasèra sè amamolanè nyerrat ngaghuy Aksara Rèka'an.

Sè amamolanè nyerrat ngaghuy Aksara Rèka'an tantona rèng-orèng sè ngaghungè pangaonèngan sè lèbâr.

D. Ngereng Nyerrat

Èyatorè pèyarsa'aghi ghuruna sampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maos bâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanyana.

Neng carakan Madhurâ bhâb angka jhughân èjhârbâ'âghi akadhiyâ angka-angka neng èjhâ'ân Latèn. Tanton angka neng carakan Madhurâ ta" paḍâ sareng angka sè bâḍâ è aksara Latèn.

Macem sareng bujuddhâ akadhi è bâbâ panèka.

1.

6.

2.

7.

3.

8.

4.

9.

5.

10.

1 =		3 =
2 =		4 =
5 =		8 =
6 =		9 =
7 =		10 =

Cara anghuna"aghi angka Madhurâ:

1. Angka Madhurâ kodhu èyapèt sareng padhâ pangkat ()

conto. 3 = :

15 :

2. Manabi ètolès è aḍâ"na okara, kodhu èyapèt (dhek- adhek) sareng padhâ pangkat (), akadhi conto è bâbâ panèka.

 :

(Ennem arè paḍâna samènggu)

3. Manabi bâ"â è nga'-tengnga'anna okara, kodhu èyapèt sareng paḍâ pangkat (:) akadhi conto è bâbâ panèka.

 (sapèna bâḍâ 9 pasang).

4. Manabi bâḍâ è bâḍâ è pongkasanna (ahèrra) okara, kodhu
èyapèt paḍâ pangkat (:) sareng longsè (.) akadhi conto è bâbâ panèka.

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

(6 ètambâi 4 paḍâ so 10)

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Serradhâna angka 15 aghuna'aghi Carakan Madhurâ èngghi panèka
2. Serradhâna angka 25 aghuna'aghi Carakan Madhurâ èngghi panèka
3. Serradhâna angka 22 aghuna'aghi Carakan Madhurâ èngghi panèka
4. Serradhâna angka 58 aghuna'aghi Carakan Madhurâ èngghi panèka
5. Serradhâna angka 75 aghuna'aghi Carakan Madhurâ èngghi panèka

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka.

1. Èyapèt	3. Conto	5. Angka
2. Nga'-tengnga'anna	4. Ètolès	

Lalampâ'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn aghuna'aghi okarana sapèyan dhibi'.

Kalabân bâḍâna angka è ḍâlem Carakan Madhurâ panèka nanḍhâ'âghi para bângaseppo panèka ampon ngaonèngè pangaonèngan tong-bitongan, Kalabân bâḍâna

angka è dâlem Carakan Madhurâ panèka nanḍhâ'âghi para bângaseppo panèka ampon aparèng bâburughân sopajâ parana' poto jijib ta' bân sarombân.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan. Nyoppre artena lerres, eyatore sambu mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat:

1. jijib	artena	ta' kalèrowan
2. nanḍhâ'âghi	artena	tatengnger
3. tong-bitongan	artena	rèkennan
4. panèka	artena	rèya
5. akadhi	artena	paḍâna

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorrâghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Cem-macemma Aksara Rèka'an		
2. Cem-macemma pasanganna Aksara Rèka'an		
3. Cem-macemma Aksara Rajâna Aksara Rèka'an		
4. Cem-macemma Angka Carakan Madhurâ		
5. Carana aghuna'âghi Angka Carakan Madhurâ		

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres.

1. Aksara rèka "an ka" angghuy nyerrat :

- a. Ca"-oca" serrebhân ḍâri Jhâbâ
- b. Ca"-oca" serrebhân ḍâri Malayu
- c. Ca"-oca" serrebhân ḍâri bhâsa Arab
- d. Ca"-oca" serrebhân ḍâri bhâsa daèra

2. Horop tamaso" ḍâ" aksara :

- a. Aksara ghâjâng
- b. Aksara rajâ
- c. Aksara rèkaan
- d. Aksara sowara

3. Horop k ḥ tamaso" ḍâ" aksar

- a. Aksara ghâjâng
- b. Aksara rajâ
- c. Aksara rèkaan
- d. Aksara sowara

4. Horop p ḥ tamaso" ḍâ" aksara :

- a. Aksara ghâjâng
- b. Aksara rajâ
- c. Aksara rèkaan
- d. Aksara sowara

5. Horop j ÷ monyèna

- a. J
- b. B
- c. F
- d. R

7. g ÷ monyèna

- a. J
- b. B
- c. F
- d. R

8. a k ÷ m f bâca'anna

- a. akhmada
- b. ahmad
- c. Lahmada
- d. Lahan

9. g ÷ p ÷ èmaos

- a. Gafur
- b. Gaduh
- c. Gagah
- d. Gadis

10. p ÷ k ÷ èmaos

- a. Fahri
- b. Fahmi
- c. Fifi
- d. Fatim

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres.

1. Aksara Rèka'an oca' Hatijâ èngghi panèka
2. Aksara Rèka'an oca' Gilang èngghi panèka
3. Aksara Rèka'an oca' Hakimîn èngghi panèka
4. Aksara Rèka'an oca' Farihèn èngghi panèka
5. Aksara Rèka'an oca' Dumyadi èngghi panèka

ASESMEN 2 Semester

Ghâncaran ka'angghuy soal nomer 1 kantos nomer 5.

Tantona drama panèka aghânḍhu' bâgiyân-bâgiyân akadhi sastra laènna. Bâgiyân-bâgiyân panèka akadhi alur, tokoh, latar, pakakas, sareng bhâsa sè èghuna'aghi.

Manabi alur panèka èbhânḍhingngâghi sareng compo', alur panèka aropa'aghi ḍhâsarra sèttong carèta. Bhângon ḍhâsarra carèta panèka kabânnya'an aropa mamolanna kadhâddhiyân, apadhu, padhuna tambâ dhâddhi kantos mangghi jhâlân ka'angghuy malastarè padhu ḍâlem carèta. Ghâlimpo'na kadhâddhiyân ḍâlem carèta neng sèttong drama èsambhât bhâbhâghân.

Tokoh drama panèka aropa'aghi panglako è ḍâlem drama. Panglako panèka kodhu aghânḍhu' tello' hal èngghi panèka bâgiyân fisiologis, bâgiyân sosiologis, sareng bâgiyân psikologis. Bâgiyân fisiologis aropa'aghi kabâḍâ'ânna bhâdhân, lakè' otabâ binè', sareng salèrana. Bâgiyân sosiologis aropa'aghi pangkaddhâ, sakola'anna, aghâmana, ideologina, sareng samacemma. Bâgiyân psikologis aropa'aghi kapènterranna, bâbâtegghâ, pangala'na, sareng samacemma.

Latar panèka aropa'aghi kennengngan sareng bâktona sèttong kadhâddhiyân è ḍâlem carèta. Drama panèka èstona nèro kabâḍâ'ân sè saongghuna sè lerres bâḍâ. Polana nèro, drama tantona bhunten ta' sokkla akadhiyâ sè saongghuna. Ka'angghuy mapaḍâ sareng aghâmbhârrâghi kabâḍâ'ân sè saongghuna, èghuna'aghi pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong lalampan. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Dhinèng kanḍhâna tokoh èsambhât wawancang.

Èyatorè parèngè tanḍhâ lang-kalèng pèlèyan jâwâbhân sè èyangghep lerres maghut ḍâ' ghâncaran è attas.

11. Manabi alur panèka èbhânḍhingngâghi sareng compo', alur panèka aropa'aghi ḍhâsarra sèttong

- a. Carèta
- b. Lalampan
- c. Jhejjher carèta
- d. panglako

12. Bhângon ðhâsarra carèta panèka kabânnya'an aropa mamolanna kadhâddhiyân, apadhu, padhuna tambâ dhâddhi kantos mangghi jhâlân ka'anghuy malastarè

- a. Mamolan
- b. Padhu
- c. Pongkasan
- d. Sokkla

13. Ghâlimpo'na kadhâddhiyân ðâlem carèta neng sèttong drama èsambhât

- a. Bhâbhâghân
- b. Panglako
- c. Jhejjher carèta
- d. Asalaman

14. Tokoh drama panèka aropa'aghi panglako è ðâlem

- a. Drama
- b. Jhejjher carèta
- c. Latar
- d. Novèl

15. Latar panèka aropa'aghi kennengngan sareng bâktona sèttong

- a. Tokoh
- b. Panglako
- c. Padhu
- d. Pongkasan

Ghâncaran ka'angghuy soal nomer 6 kantos nomer 10.

Ðhâ-tanðhâ sè lumbrâ èghuna'aghi ðâlem wawancang sala sèttongnga èngghi panèka tètè' ðuwâ'. Tanðâ panèka lumbrâ èghuna'aghi nalèka nyerrat ðhâbuna sèttong tokoh.

Sanaosa ðhâbuna sèttong tokoh bâðâ è nga'-tengnga'anna okara, koðhu kabiðhi kalabân aksara rajâ. Nyamana kennengngan jhughân èserrât ngangghuy aksara rajâ. Kajhâbhâ nyamana kennengngan panèka dhâddhi nyamana cem-macemma buwâ, pakakas, tor bhârang. Opama kunci inggrès, labu cèna, kacang arab, sareng laènnèpon.

È ðâlem teks drama modèrn jhugân bâðâ pètodhu ka'angghuy alampa'aghi sèttong kadhâddhiyân è ðâlem carèta. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Kramagung

panèka kodhu parèngè tanḍhâ korong pamokka' è aḍâ'na kramagung èparèngè tanḍhâ korong panotop è bingkèngnga kramagung.

Èyatorè parèngè tanḍhâ lang-kalèng A manabi jâwâbhân 1,2, 3 sè lerres, parèngè tanḍhâ lang-kalèng B manabi jâwâbhân 1 sè lerres, parèngè tanḍhâ lang-kalèng C manabi jâwâbhân 2 sè lerres, parèngè tanḍhâ lang-kalèng D manabi jâwâbhân kalèro sadhâjâ.

16. Ḍhâ-tanḍhâ sè lumbrâ èghuna'aghi ḍâlem wawancang sala sèttongnga èngghi panèka

- A. Ghâncaran
- B. Tètè' ḍuwâ'
- C. Puisi
- D. Carèta

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

a. A	c. C
b. B	d. D

17. Sanaosa ḍhâbuna sèttong tokoh bâḍâ è nga'-tengnga'anna okara, koḍhu kabidhi kalabân aksara

- A. sowara
- B. rajâ
- C. Panyèghek
- D. Panambâ

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

a. A	c. C
b. B	d. D

18. Nyamana kennengngan jhughân èserrât ngangghuy aksara

A. rajâ	C. Romawi
B. Arab	D. Cèna

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

19. Nyamana kennengngan èpa dhâddhi nyamana cem-macemma buwâ èserrât ngangghuy horop

- A. Kènè'
- B. Rajâ
- C. carakan
- D. Arab

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

20. Oca' labu cèna panèka èserrât ngangghuy horop

- A. Kènè'
- B. Rajâ
- C. Kanji
- D. Arab

Jâwâbhân sè lerres èngghi panèka

- a. A
- b. B
- c. C
- d. D

Bâca'an ka'angghuy soal nomer 11 kantos nomer 15.

Latar panèka aropa'aghi kennengngan sareng bâktona sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta. Drama panèka èstona nèro kabâdâ"ân sè saongghuna sè lerres bâdâ. Polana nèro, drama tantona bhunten ta' sokkla akadhiyâ sè saongghuna. Ka'angghuy mapadâ sareng aghâmbhârâghi kabâdâ"ân sè saongghuna, èghuna"aghi pètodhu

ka"angghuy alampa"aghi sèttong lalampan. Pètodhu panèka èsambhât kramagung. Dhinèng kandhâna tokoh èsambhât wawancang.

Pakakas panèka aropa"aghi ponapa sè èkparlo ka"anghuy mabâdâ tatèngghun è attas pangghung. Hal sè èkparlo tokoh è attas pangghung akadhi kalambhi, beddâ"sareng hal sè èkparlo ka"angghuy pangghungnga, akadhi dhâmar sareng samacemma.

Bhâsa sè èghuna"aghi è dâlem drama akor sareng bâbâtek tor pangkaddhâ tokoh. Manabi tokoh panèka bâbâtegghâ kasar, tantona bhâsa sè èghuna'aghi kasar. Sabhâligghâ manabi tokoh panèka bâbâtegghâ alos, tantona bhâsana jhugân alos. Sapanèka jhughân sareng pangkaddhâ tokoh. Manabi pangkaddhâ mabâ, akanḍhâ sareng tokoh sè pangkaddhâ têngghi, tantona bhâsana alos. Sapanèka jhughân sabhâligghâ.

Akorraghi soal è bâbâ panèka kalabân jâwabhân sè bâdâ è kananna kalabân aghuna'aghi tandhâ pana.

1. Latar panèka aropa'aghi kennengngan sareng
2. Drama panèka èstona nèro kabâdâ"ân sè
3. Polana nèro, è dâlem drama tantona bhunten ta'
4. Ka'angghuy mapaḍâ sareng aghâmbhârâghi kabâdâ"ân sè saongghuna, èghuna"aghi pètodhu ka"angghuy alampa"aghi sèttong
5. Bhâsa sè èghuna"aghi è dâlem drama akor sareng bâbâtek tor pangkaddhâ

- a. tokoh
- b. sokkla
- c. lalampan
- d. Saongghuna
- e. bâktona

Bâca'an ka'angghuy soal nomer 16 kantos nomer 20.

Skenario drama sè ampon èyangghit panèka tojjhuwâna ka"angghuy èpadhâddhi tatèngghun è attas pangghung. Aktor sareng aktris sè dhâddhi tokoh è dâlem carèta, tantona nyonto kadhâddhiyân sè saongghuna. Ponapa sè èyaghem tokoh panèkanyonto

kabâdâ"ân sè saongghuna. Manabi è dâlem kaođi"ân rè- sa"arè tokoh panèka ngaghem jakèt, è dâlem carèta tokoh panèka ngaghem jakèt.

Pangghung jhughân èpapađâ sareng kabâdâ"ân rè-sa"arè. Manabi kadhâddhiyân panèka bâđâ è ađâ"na kellas, tantona pangghung panèka aropa ađâ"na kellas. Sapanèka jhughân kadhâddhiyân laèn è dâlem carèta.

Sapanèka jhughân sareng yuswaèpon tokoh. Manabi yuswaèpon tokoh è dâlem carèta panèka seppo, ènghalè yuswaèpon aktor sareng aktris panèka anom, tanto aktor sareng aktris panèka èparèngè beđđhâ" sopajâ kaoladhân seppo. Sapanèka jhughân kadhâddhiyân laèn è dâlem carèta.

Èyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka maghut đâ' ghâncaran è attas.

1. Skenario drama sè ampon èyangghit panèka tojjhuwânna ka"angghuy èpadhâddhi.
....
2. Aktor sareng aktris sè dhâddhi tokoh è dâlem carèta, tantona nyonto....
3. Ponapa sè èyaghem tokoh panèka nyonto kabâdâ"ân sè
4. Pangghung jhughân èpapađâ sareng
5. Manabi yuswaèpon tokoh è dâlem carèta panèka seppo, ènghalè yuswaèpon aktor sareng aktris panèka anom, tanto aktor sareng aktris panèka èparèngè

Baâca'an ka'angghuy soal nomer 21 kantos nomer 25.

Ngen-angen panèka bhânget èkaparlo ka'angghy aparèng bâburughân đâ' ngangođâdhân sopajâ masanat abâ"na ngađhebbhi kao'đi"ân sè bhâkal đâteng. Na' poto èyarep ghâđhuwân ngen-anigen. Ngen-angen panèka aropa'aghi pèlèyan sè bhâđhi ètojju ngangođâdhân.

Parangangođâdhân èyarep paghi' dhâddhi orèng sè samporna kao'đi"ân sè bhâkal đâteng. Manabi kao'đi"ân sè bhâkal đâteng panèka samporna. Manabi bhân-sabbhân na' poto panèka samporna tantona apangghibhât đâ' ka bhângsana.

Ponapa sè èlampa'aghi ka'angghuy masamporna kao'đi'ân sè bhâkal đâteng èstona aropa'aghi sombhânganna ra'yat ka'angghuy marajjhâ bhângsana. Manabi kao'đi'ân sè bhâkal đâteng panèka samporna tantona ngaghungè kamampowan ka'angghuy abhânto orèng laèn.

Èyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka maghut đâ' ghâncaran è attas.

1. Aponapa ma' ngen-angen panèka bhânget èkaparlo?
2. Ponapa ngen-angen panèka'?
3. Aponapa ma' kao'đi'ânna na' poto sè bhâkal đâteng panèka èyarep samporna?
4. Ponapa sombhânganna ra'yat ka'angghuy marajjhâ bhângsana?
5. Ponapa pangghibhâddhâ kao'đi'ânna na' poto?

